Թիւ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 77 — 4/16 ՄԱՅԻՍ 1898 — 25 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1315 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

در علیه ده غلطه (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԳԻՆԸ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք.
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փալ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փալը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Վերջապէս Տնտես. Խորհուրդը, որ հիւանդկոս կ'երթար կու գար Մաքրիքեօյէն Գումրգարու, ապրիլի հետ կ'ուզէր իր մահկանացուն։ Տէր լուսաւորէ հողին, բարի յիշատակներ թողած է Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան...քահանի խորը։ Ամսականներու վրայ հարիւրին տասը զղջէ, և միւս կողմէ ընդհանուր հասայթներէն հարիւրին քառասուն նուազում—կամ նուազման կողմին երեսուն առ հարիւր առաւելութիւն—ահա իր թողած կրթիկ ժառանգութիւնը։

Գիտենք նաև թէ նշանաւոր հանգուցեալը կտակ մը ալ ըրած է յաղորդին համար, և կտակատար կարգած է Բաղաք. Ժողովը։ Բարեբախտաբար կտակի գործադրութենէ վախ չի կայ մեր Պատրիարքարանի շուրջը. ապա թէ ոչ՝ քանի և հինգ վաշտ պրսեցի հայ ազգիկներ, իրենց հազար երկու հարիւր լիզմիրցի քոյրերուն հետ կազմ և պատրաստ էին... օրհնենք թափել միաբերան Տնտեսականի յիշատակին։ Կրնայ ուրեմն Տնտեսականը խաղաղիկ ննջել իր կտակին հետ, որ առանց աքանչելիքի, առանց նոր նշանի, երկիւղ չկայ թէ յարութիւն կարենայ առնել և...ազգիկներուն բերանը բանալ տալ հոգեհանգիստ կարդալու։

* * *

Ամէն պարագայի մէջ հարկաւ Ուսումն. Խորհուրդը «հողոյ» չ'ըսեր սա Տնտեսականին համար, որուն տարաժամ կորուստը պատճառ տուաւ իր շողշողուն վարկին նուազման։ Խեղճ Խորհրդին արեւիկը խաւարեցաւ, և վերջապէս անցեալ ուրբաթ օր հարկ դգաց ինքն ալ, Տնտեսականին գոյժը լսելուն պէս...մնանկութիւն հրատարակել։

Զրոյցի մը նայելով Ուսումնականին բացը դրամապէս հարիւրին հարիւր է, ոչ աւելի. ունի թէպէտ բաւական գոյք, զոր օրինակ՝ երկու հարիւրի չափ շրջաբերական կամ ծրագիր, ընտիր թուղթի վրայ տպագրուած, հարիւր յիսունէ աւելի հրահանգ, օրակարգի տետրակ մը՝ ճերմակ կտաւէ տոպրակով, հազար հինգ հարիւրէ ոչ նուազ բոցքաղթիր, երկու հակ վկայական և...մէկ քարտուղար ու մէկ բարապան, քիչ մը ծերուկ։ Կ'ըսուի թէ Կրթական Տեսուչները, հին և նոր, արդէնէ տակ դրած են Ուսումն. Խորհրդի գոյքերը...կանխաւ համաձայնելով նպարավաճառներու հետ, որոնք ծախու պիտի առնեն եղեր թղթեղէնները աճուրդով։ Բարեւղարն ու բարապանը գիտէք որ յաղորդին աւանդական իրաւունքն են, և աճուրդի կամ նուազուրդի չեն դրուիր։ Եթէ ոչ՝ Դրենական Ցանձնաժողովը գիտէր ընելիքը, երբ մանաւանդ գործը Նըւազուրդի մնար։

Աշխարհ լսած է որ, ամսանոցի առաջին օրէն ի վեր, Ուսումնականին և Տնտեսականին յարաբերութիւնները ձգտուած էին, և խլրտմ մը կը սպասուէր այս կամ այն կողմէն, եթէ Տնտեսականը մէկ երկու ամիսէն ի վեր ինքզինքը խլած չէլլար... գայութեան իրաւունքէն։ Բայց աշխարհի մէջ ամէն մարդ չէ խնայած երկու Խորհուրդներուն ցրուութեան պատճառները։ Պատրիարքարանի ելմուտցոյցը— պատմեմ համառօտ — որ գործադրութեան արուեցաւ յունուարի սկիզբէն, Տնտեսական Խորհրդին դրամ դործոյն էր։ Այն ժամանակ ամէն մարդ կը դարմանար թէ, պաշտօնեաներուն ամսականին ծայրէն 10% կտրելէ յետոյ, Տնտեսական Խորհուրդը ի՞նչպէս կը համարձակէր Պատրիարքարանի մէջ նիստ ընել։ Սակայն Ուսումն. Խորհուրդը մէկ բան մոռցեր ունէր, զոր դեռ չըսաւ։ Աչքին ծայրովը գիտած էր որ Երեւանցոյցին մէջ «Կրթական ծախք»ին սիւնակը համարձակերէ. տարեկան 13,200 դահեկանի ակնածելի գումարը Եւրի կողմէն Մուսրի կողմը անցեր է ղօրութեամբ, Տնտեսականին թաքթաքուր Բոֆիոլը, այնպէս որ Բաղաք. Ժողովի աչքէն—և բնականաբար սիրտէն ալ—վրիպեր է գործը։ Սանկ մը հաշիւ ընելով՝ Ուսումն. Խորհուրդը սկսաւ իր ողբը։ Բոլոր պաշտօնեաներու ամսաթոշակէն, 500է վեր, միայն հարիւրին դոռ գեղչելը իսկ կը թաթական ծախքէն՝ հարիւրին հարիւր...անտեսական սկզբունքով կամ...տընտեսի սպանդով, որը որ կ'ուզէք։

Այն օրէն ի վեր, այո՛, Ուսումն. Խորհուրդը խոլոր մոլոր կը նայեր Տնտեսականին և...ամենեւին չէր նայեր Կրթական Տեսուչներուն, որոնց կերպարանքը շատագոյն ճառագայթներ պիտի շողացներ Ուսումնականին արդէն անզուարթ երեսին վրայ։ Տեսուչներն ալ մէկիկ մէկիկ սորսորելոյն դացին Ուսումնականին երեսէն, և զինքը թողուցին իր քարտուղարին և բարապանին հետ ողբալու Բեբայի Այուեստանոցին մէջ։

Նոր ամանորի, նոր Տնտեսականի և Վարչական նորոգ բարեհաճութեան պիտի սպասուի ուրեմն հիմա, որպէս զի կարելի ըլլայ կրթական ծախքին խախտած սիւնակը տեղը դնել Երեւմտեանցոյցին մէջ, և Տեսուչներուն պահանջքին գոհացում տալ հնչուն ոճով...առանց թաղականներու առնուշ բուրումները հոտոտելու աչէն ձախէն։

* * *

Բարեբախտութիւն է սակայն որ Պատրիարքարանի գործունէութիւնը միայն ասոնցմով չէ որ նշանակելի եղաւ վերջին օրերս։ Շուտ մը անցնելով Կրօն. Ժողովի ապրիլ 28ի նիստին քովէն, ուր դարձեալ սանդիտոռով ջուր կը ծեծէին, դառնանք մեզմով Խառն Ժողովին, որ ապրիլ 24ի դումարման մէջ որոշած է եօթը Մայր. վարդապետներու եպիսկոպոսական վկայական տալ, չորսին՝ իբրեւ վիճակաւոր Առաջնորդներու, մէկին՝ իբրեւ Եղմիածնայ միաբանի, «Դրան եպիսկոպոս» կոչուելու կարգաւորութեամբ, և երկուքին՝ իբրեւ արժանաւոր վարդապետներու, ի հարկէ դարձեալ նոյն տիտղոսով, քանի որ յաղմարագ պէտ չէ գրուած Մաշտոցին մէջ։

Կը հաւատան սակայն—բաւարար ստուգութեամբ—թէ Խառն Ժողովը նոյն օր եկեղեցական անդամներու մեծամասնութեան չքովը չքաւորուած չէ եղեր, թէեւ ինքը դումարուած էր չքաւորելու եպիսկոպոսական վրկայականով եօթը վարդապետներ։ Կրօն. Ժողովէն չորս անդամ միայն ներկայ դտնուեր են նիստին, զոյգ մը եպիսկոպոսներն ու երկու քահանաներ, որոնք Ժողովին 2/7 մասը կը բնային կազմել, երբ օրինական թիւը (14) պակաս չէլլար։ Բայց երբ այս թիւը նուազելով իջած է 8ի, մինչեւ որ նոր ընտրութիւն կատարուի պատգամաւորներուն տեղ, «Կրօնական Ժողովոյ մէջ բ-ից անդամոց մեծագոյն մասը կը բնտրուի,» կ'ըսէ Օրէնքին 27րդ. յօդուածը։ Այս «բոլոր անդամոց մեծագոյն մասը» Ժողովին 4/7 մասն է, այսինքն 8 թիւը՝ զոր միշտ պէտք է փնտռել յանուն օրինաւորութեան։

Իսկ 88րդ. Յօդուածը կ'ըսէ. «Խառն Ժողովը օրինաւորապէս գումարուած համարուելու համար, պէտք է որ Ժողովոյ երեսուն ու հինգ մասը ներկայ գտնուի։» Հետեւաբար, որպէս զի Խառն Ժողովը օրինաւոր նիստ դումարած ըլլայ, եկեղեցական անդամներէն առ նուազն ութին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Այսպէս խմացիր նաեւ Բաղ. և Կրօն. Ժողովներու նկատմամբ առանձին առանձին։

Արդ, երբ Կրօն. Ժողովը նոյն օր պահանջուած օրինական թիւին 1/2ը միայն ունէր յատենի, Խառն Ժողովն ալ իր օրինաւորութեան առ առաւելն 3/4ը կրնար ունենայ, և եպիսկոպոսական վկայականներն ալ... իրենց օրինական արժէքէն դոնէ 1/4 պակաս պիտի կրնան արժել մինչեւ ցնոր անօրէնութիւն, որ անհնար չէ։

Օրինաւորութիւնը, այսպէս խոսելով, Ժողովներու աղն է։ Աւետարանիչներէն մէկը ասանկ բան ըսած չէ անշուշտ, և աւետարանիչ ըլլալու պէտք ալ չկայ... Ժողովները աղով հաւատալու համար։

* * *

Բայց... գրուածներն ալ երբեմն աղելու է, ինչպէս սկսած է ընել «Հորոյ»։ Միայն չեմ գիտեր թէ ինքը ո՞ւրկէ կ'առնէ աղը, որով կը համեմէ իր յօդուածները, մանաւանդ «Հանրային բարոյական» անուանեալները։ Հեռուէն հեռու լսուած է թէ սառիկեան աղը բարակ կ'ըլլայ։ Իր գործածածը քիչ մը խոշոր կ'երեւայ ինծի, դոյնն ալ անախորժ, աւելի յարմար ձուկ աղելու, թերեւս նաեւ երշիկ կամ ապուխտ, բայց ոչ երբեք... յօդուած կամ «Հանրային բարոյական» ըսուած բաներ։

Զի կարծուիր որ Հորոյ՝ իր գիւանագիտական գուշակութիւններուն մէջ չխաբուելէն, ինչպէս դիտել կուտայ ինքը, հետեւցնէ թէ առաւաւրի մէջ ալ չի խաբուիր։ Դիտնալու է որ սատանորդի խանութպաններ երբեմն ապրիլեան աղ ըսելով անգիրեան աղ կը քշեն մարդուն։ Եւ այս աղը, մարսողական խողովակին մէջ գործած ծանօթ ազդեցութենէն զատ... յօդուածներու վրայ ալ ազդեցութիւն ունի և կը քշէ... անոնց պատշաճութիւնը։

ԱՐԼՏ

ՕՍՄԱՆԵՐԷՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Երբ Սուլթան Վէյլի թուրքերէն գերուածներուն հետ արդի օսմաններէնը բաղդատելու ըլլանք, պիտի տեսնենք թէ դարերու հոլովմամբ լեզուն օրէցօր փոփոխութեանց ենթակայ եղած է, մանաւանդ գրականութեան մէջ. գրականութեան մէջ ըսինք, որովհետեւ շատ մը տեղեր, մանաւանդ Փոքրասիոյ և Ատրպատականի մէջ, ժողովուրդը խօսակցութեան ատեն դեռ այնպիսի բարբառներ կը գործածէ, որոնք հին թուրքերէնի բեկորներն ըլլալով՝ անհասկնալի կը մնան շատերու։

Անատոլուի գիւղացիներուն բերանէն կը լսուին սա տեսակ խօսքեր, ագարարդի ագարարդի Բաքմաքոյրդ մը, օլմազ, էլլեն, պալամ, ոյխոս, խեղամ ալն. փոխանակ ըսելու՝ վերջէ, վերջը, պարզե, էաղրոնը՞դ մը, օլմա՞ղ, էլլե՞, պալամ ալն։ Ասոնք դեռ տեղ տեղ ժողովրդական լեզուի մէջ կը գործածուին, իսկ գրականութեան մէջ ոմանք մինչեւ Բ. շրջանին վերջը գործածուած են, ոմանք ալ անկէ անդին։ Մինչեւ իսկ արդի գրականութեան մէջ հին արտասանութեան մնացորդներ կը դտնուին դեռ, պալա՞ր, գալա՞ր։ արտասանութեան մասին հին գեղե՞ր տարբերութիւն մը չունին և սակայն մինչեւ հիմա գործածուելու վրայ են, նոյնպէս էաղրա՞ղ, պէլէ՞ղ ալն, որոնք չեղթայերէնի մէջ անգամ կը գտնուին էաղրաղ, պէլէղ։ բայց ասոնք ալ նոր գրողներուն դրչին տակ հետզհետէ կը կորսուին։

Թիչ մրն ալ ուղղագրութեան վրայ խօսինք։ Կ'արժէ անշուշտ գիտնալ թէ ը և ասա տառերը որոնք արաբերէնի յատուկ են, և զոր չեղթայերէնը ընդունած չէ, երբ մտած կրնան ըլլալ օսմ. թուրքերէնի մէջ։ Այն բառերը որ օսմաներէնի մէջ ը կամ ասաղով կը գրուին, չեղթայերէնի մէջ մինչեւ այսօր ը-ով և ա-ով կը գործածուին։ Ինչպէս նաև օսմաներէնի մէջ պալով գրուածներն ալ յաճախ ը-ով գործածուած են, իսկ Սուլթան Վէյլէի թուրքերէնէ գրութեանց մէջ կը տեսնենք որ տեղ մը պա՞ռքաղ պալով, բա՞ռ, պաղարդ և գրեթէ ը-ով գրուած են, ասկէ դիւրին է հետեւցնել թէ Հիմրէթի է. գարուն վերջերը վերոյիշեալ տառերուն գործածութիւնը ապահովապէս մուտ գտած էր արդի թուրքերէնին մէջ, մինչդեռ չեղթայերէնը՝ որուն գրականութիւնն ալ է. գարուն մէջ կը սկսի, այդ տառերը չէ ընդունած թուրքերէն բառերուն համար (?)։ Այս պարագան ալ ապացոյց մը եւս կը հաստատէ թէ օսմանեան թուրքերեզուն մասնաւոր բարբառ մըն է չեղթայերէնի անկախ, որ նոյն իսկ ուղղագրութեան մէջ ալ տարբեր ուղղութեան մը հետեւած է։ Սակայն ի՞նչ է այդ ուղղութիւնը, նախ՝ ը-ը և ասա տառերուն գործածութիւնը, երկրորդ՝ հակառակ չեղթայերէնի ձայնաւոր տառերու յաճախ յապաւումը, մանաւանդ օսմանեան գրականութեան Ա. շրջանին մէջ, յայտնապէս կը ցուցնեն թէ ուղղագրութեան մասին օսմաներէնը արաբերէնի հետեւած է. էէ՞ոՆԷրԷՀ, ՕՒ՞ՊՒ, ՕՒ՞Ր, Սուլթան Սէլիմի գրչէն ելած են էօՆԷրԷՀ, ԷլՊ, Էլր ձեւերուն տակ։ Նոյնպէս Ա. շրջանի գրական արտադրութեանց մէջ ալ տաղաչափական ազատութեամբ շատ անգամ ձայնաւոր տառերը զանց առնուած են, որ արաբերէնի տաղաչափական ձեւերու հստատարիմ հետեւողութեան արդիւնք է։ Նոյն իսկ Բ. շրջանի մէջ կը տեսնենք ազէՆ, ԷԷ, պԷՂ, ԷԷՂԹ. փոխանակ ըլլալու ազոՆ, Եալ պաղ, ԷԱՂԹ։ Արձակ գրութեանց մէջ թուրք բառերը նոյնպէս արաբական ձեւերու (վէնին) հետեւելով ուղղագրուած են, օրինակի համար, ՔԷ՞ալ ձեւին համեմատ գրած են պէՔԷԹ, ԷԷՔԷԹ են, փոխանակ ըլլալու՝ պաՔԷԹ, ԷԱՔԷԹ են, ՔՕՒ՞ալ ձեւին համեմատ պօյոՒ՞, գօյա՞Ն են. բառերը գրած են իրր պէյո՞Ն և գէյո՞Ն, այսպէս իմա՛ ուրիշ բառերու համար ալ։ Նոյն իսկ ունգական նը արտասանուող սապէրը էՆՔԷ՞ը որ չեղթայերէնի և Սուլթան Վէյլէի գրութեանց մէջ միշտ իրմէ առաջ ՆՕՒ՞ գրով գրուած է, ՆՕՒ՞նը զանց առնուելով անոր ձայնը էՆՔԷ՞ն տրուած և այս պատճառաւ էՆՔԷ՞ը նը ձայնը առած է իրր լուսաւոր ՆՕՒ՞ պարունակող։ Հետեւաբար սապէրը էՆՔԷ՞ն, ինչպէս նաեւ պուրն պէս արտասանուող ՐԸ՞ն, և Էայի ձայնով էՆՔԷ՞ն հեղինակը օսմանցիներն են գրեթէ. այս վերջինը թուրքերէնի ուրիշ հիւսերուն մէջ էՆՕ՞ն պէս կը հնչուի։ Նաև հնութեանց խեչերանքն են ձայնաւոր Էա գրով գործածուած (3) էլ, երկիր, ցեղ, էՆԷՆ, պէՂԷ, վէրԷՂԷ ևն, զոր պէտք է արտասանել էլ էՆԷՆ, պէՂԷ, վէրԷՂԷ առանց ձայնաւոր Էայի կարեւորութիւն տալու, վասն զի եթէ առջի ձեւով արտասանութիւնը ընդունինք, այն ատեն էէլԷՂԷ, օլմապան, ԷԷր (տեղ) ևն. բառերն ալ հինին հետեւելով արտասանելու ենք էէլԷՂԷ, օլմապէն, ԷԷր, ինչպէս կը գրուէր առաջները, նոյն իսկ Բ. շրջանին մէջ։

Մեր այս համառօտ տեսութեան մէջ հին արտասանութեան և ուղղագրութեան մասին այսչափ ծանօթութիւն բաւական համարելով, գոհութեամբ կը յայտարարենք թէ արդի թուրք գրողները ամէն ջանք չեն խնայեր ընթերցումը դիւրացնելու համար կարելի եղածին չափ ձայնաւոր տառեր գործածելու. եղած ջանքերը վերջերս բաւական յաջող արդիւնք մը սկսած են տալ, ինչպէս կը հասկցուի թուրք թերթերէն ալ, որոնք խոկ մը թուրք բառերու հին ուղղագրութեան ձեւը չեն յարգեր այլ եւս։ Սա ալ պէտք է խոստովանիլ որ եթէ առանց ծայրայեղութեան դիմելու ձայնաւոր տառ ալ գործածուի, դարձեալ խոկ մը բառերու ընթերցումը չվոխութենէ և դժուարութենէ զերծ չպիտի կրնայ մնալ, մանաւանդ առանձին վիճակի մէջ. մինչեւ այսօր ԱՐԷՂ «կրակ» և ԱՐԷՂ «նետ», չեն զանազանուիր իրարմէ եթէ նախադասութեան մէջ չեն, դեռ այսպիսիներ ո՞րչափ կը գտնուին։

Այս չվոխութեան ատոիճանը որոշելու շատ նպաստաւոր են հետագայ պատմութիւնները։

Ուսուցիչ մը թուրքերէնի քննութեան պահուն վերլուծութեան վարժ մը կատարելու համար աշակերտին հետեւեալ նախադասութիւնը ղրել կուտայ գրատախտակին վրայ. «ԷՐԻՄԱՍԼԱ ՆՇԻՆԻՆ ԿՕՐՏԻԼԷ, այսինքն՝ «ղբին օգուտը տեսանք»։ Տղան վերլուծելու զբաղած միջոցին պատշաճաւոր բնիկ արաբ գրագէտ մը ներս կը մտնէ, որ գրատախտակին վրայ վերոյիշեալ նախադասութիւնը տեսնելով կը սկսի աշակերտին կոկորդալիր շեշտերով արաբերէն հարցումներ ուղղել. կրնաք երեւակայել տղան և ուսուցչին վիճակը. վերջէն կը հասկցուի թէ մարդը արաբերէն կարդալով կարդացեր է «ԷՐԻՄԱՍԼԱԿ ՆՇԻՆԻՆ՝ «քանի՞անիկ քէվէ՛ռտիք» թարգմանութիւնը՝ «քու դիրքդ ինծի օգտակար եղաւ քաւ վարդիդ պէս»։

Օր մըն ալ շատակերին մէկը բժշկի մը տունը կ'երթայ գինքը ցուցընելու համար, տաքթօրը իր տունը արեւելեան ճաշակով յարդարած ըլլալով, պատին վրայ թուրքերէն, արաբերէն և պարսկերէն նախադասութիւններ պարունակող շրջանակներ կախուած էին։ Մեր շատակերը շրջանակներէն մէկուն մէջ կը տեսնէ սա խօսքը. «չօրպա եի՛ (եկ) տէլիճան, հէմ միրէպպա (թարգմանութիւն «ապուր և բանգակ կ'ը խե՛նթ կոգի»։ մարդը չի կրնար զբաղել իր զարմանքը և երբ բժշկին կը ներկայանայ ակը հարցնէ թէ ապուրն ու բանգակը ինչ առաւելութիւն ունին միւս կերակուրներուն վրայ որ այդ երկուքը ջերմ և բուռն կերպով յանձնարարուած են շրջանակին մէջ. բժիշկը այս հարցումէն ապշած շրջանակին քովը կ'երթայ և չի կրնար զբաղել իր ծիծաղը. շատակերին թուքքերէն կարծածը պարսկերէն սա ոտանաւոր կառուցածն էր. «Զիւ ըրպայի տիլ ճան հէմ մէրիւպա», թարգմանութիւնը՝ «երբ սիրտ մը գրաւեա, հոգին ալ մի՛ յապիշտակեր (մի՛ հաներ)»։ Մեր այս երկրորդ յօդուածը այսչափով կնքելով, երրորդով մը օսմաներէն, արաբերէն և պարսկերէն ճիւղերուն վրայ պիտի խօսինք։

Ս. Ց. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

ԵՂԵՍԻԱՅԷՆ ՆԱՄԱԿ

ԵՂԵՍԻԱ, 21 Ապրիլ.

Զատիկ տօնն եկաւ ու գնաց։

Սգդ. Պատրիարքարանէն, հակառակ ընդհանուր ակնկալութեանց, բան մը չէր հանիր. Առաջնորդարանը մեծ մտատանջութեան մէջ էր, ու սրտաշարժ դիմում մը ըրաւ քիչ շատ կարող էոնոֆներու և մանաւորներու գթութեանը. որով գումարած մաս մը նպաստը միացնելով այն յոյժ բարեպատեհ նպաստին հետ, զոր Միսիոնարուհի Օր. Գ. Շաթրդ Խթման շարթուն դրաւ Առաջնորդարանի տրամադրութեան տակ, կրցաւ գոնէ ցորեան և իւղի փոքրաքանակ նպաստներ բաշխել ամէնէն կարօտ ընտանիքներու։

Կը մնար Ս. Սարգսի վանքին մէջ հաստատուած Որբանոցը, որու ծախքին մէկ մասն ալ կը ծանրանայ տեղացի ազգայիններուն վրայ։ Նոյն հաստատութեան համար ալ խնդրուեցաւ կրցողին լուսան, և գոհ ենք որ մէկ քանի էոնոֆներ և բարեսիրտ անձինք՝ կարելին տուին, որով Զատիկ առթիւ նոր հագուստներ չնուեցան 44 խեղճ ընտանեզուրկներու։

Գերմանական Որբանոցներու վարիչներէն Օր. Փաթրունքի՝ Զատիկ առթիւ 50 ֆր. նուէր ղրկեց մեր եկեղեցիին։

Ինչպէս կիրակիները սովորաբար, վերջին տօնական օրերու մէջ ալ (Մեծակարդ, Աւագ Ուր., Աւագ Ուրբաթ, Ճըրագալոյց, Զատիկ) տեղւոյս Անկլօ-Ամերիկեան և գերմանական Որբանոցներու մէջ պատսպարուած որբերն ու որբուհիները ըստ պատշաճի մեր աղօթատեղին ղրկուեցան. ինչպէս նաև անոնցմէ որոշեալ մաս մը յետ Խոստովանութեան Ս. Հաղորդութիւն ընդունեցին։

Գոհ ենք որ մեր Կրօնական գլխոյն և նոյն հաստատութեանց օտար վարիչներուն միջեւ փոխադարձ խոհեմութեան և խղճմտութեան վրայ հիմնուած բարւոք յարաբերութիւնները տեղի չեն թողուր այնպիսի գլացմանց, որոնց արձագանգը կը լսուի երբեմն մէկ քանի տարբեր քաղաքներէ։

Եթէ կուզէք գաղափար մը առնել թէ ո՛ր ատիճան քահանայի կարօտութիւն կայ գաւառներուն մէջ, կարծենք բաւական է յիշել թէ վերջին 1—2 ամիսներուն մէջ 7 ընծայացուներ դիմած են քաղաքս, Մխիթարեան Տ. Խաչն Սրբազանէն ձեռնադրութիւն ընդունելու. և այս «դիմումներ» ինչպէս տեսական փարձերը կը ցուցնեն՝ լարոնակիլ են լրագիրներու թերթերին պէս։

Այդ եօթը ընծայացուները եկած են զանազան տեղերէ. 1ը՝ Տիարպէքիրի Գէհնամ գիւղէն, 1ը՝ Բասենէ, 1ը Մարթիայէն, 2ը՝ Խարբերդի Գասամ գիւղէն, 1ը՝ Խարբերդի օրէրլի գիւղէն մը և մէյ մէն ալ դարձեալ Խարբերդի տարբեր մէկ գիւղէն։

Ասոնցմէ միայն 2 խեղճ Դատեմիրք մերժուած են, որովհետեւ իրենցմէ առաջ անոնց ձեռնադրութեան մասին ոմանց դիրքին է հետեւցնել թէ Հիմրէթի է. գարուն վերջերը վերոյիշեալ տառերուն գործածութիւնը ապահովապէս մուտ գտած էր արդի թուրքերէնին մէջ, մինչդեռ չեղթայերէնը՝ որուն գրականութիւնն ալ է. գարուն մէջ կը սկսի, այդ տառերը չէ ընդունած թուրքերէն բառերուն համար (?)։ Այս պարագան ալ ապացոյց մը եւս կը հաստատէ թէ օսմանեան թուրքերեզուն մասնաւոր բարբառ մըն է չեղթայերէնի անկախ, որ նոյն իսկ ուղղագրութեան մէջ ալ տարբեր ուղղութեան մը հետեւած է։ Սակայն ի՞նչ է այդ ուղղութիւնը, նախ՝ ը-ը և ասա տառերուն գործածութիւնը, երկրորդ՝ հակառակ չեղթայերէնի ձայնաւոր տառերու յաճախ յապաւումը, մանաւանդ օսմանեան գրականութեան Ա. շրջանին մէջ, յայտնապէս կը ցուցնեն թէ ուղղագրութեան մասին օսմաներէնը արաբերէնի հետեւած է. էէՆԷՆԷՀ, ՕՒ՞ՊՒ, ՕՒ՞Ր, Սուլթան Սէլիմի գրչէն ելած են էօՆԷՆԷՀ, ԷլՊ, Էլր ձեւերուն տակ։ Նոյնպէս Ա. շրջանի գրական արտադրութեանց մէջ ալ տաղաչափական ազատութեամբ շատ անգամ ձայնաւոր տառերը զանց առնուած են, որ արաբերէնի տաղաչափական ձեւերու հստատարիմ հետեւողութեան արդիւնք է։ Նոյն իսկ Բ. շրջանի մէջ կը տեսնենք ազէՆ, ԷԷ, պԷՂ, ԷԷՂԹ. փոխանակ ըլլալու ազոՆ, Եալ պաղ, ԷԱՂԹ։ Արձակ գրութեանց մէջ թուրք բառերը նոյնպէս արաբական ձեւերու (վէնին) հետեւելով ուղղագրուած են, օրինակի համար, ՔԷ՞ալ ձեւին համեմատ գրած են պէՔԷԹ, ԷԷՔԷԹ են, փոխանակ ըլլալու՝ պաՔԷԹ, ԷԱՔԷԹ են, ՔՕՒ՞ալ ձեւին համեմատ պօյոՒ՞, գօյա՞Ն են. բառերը գրած են իրր պէյո՞Ն և գէյո՞Ն, այսպէս իմա՛ ուրիշ բառերու համար ալ։ Նոյն իսկ ունգական նը արտասանուող սապէրը էՆՔԷ՞ը որ չեղթայերէնի և Սուլթան Վէյլէի գրութեանց մէջ միշտ իրմէ առաջ ՆՕՒ՞ գրով գրուած է, ՆՕՒ՞նը զանց առնուելով անոր ձայնը էՆՔԷ՞ն տրուած և այս պատճառաւ էՆՔԷ՞ը նը ձայնը առած է իրր լուսաւոր ՆՕՒ՞ պարունակող։ Հետեւաբար սապէրը էՆՔԷ՞ն, ինչպէս նաեւ պուրն պէս արտասանուող ՐԸ՞ն, և Էայի ձայնով էՆՔԷ՞ն հեղինակը օսմանցիներն են գրեթէ. այս վերջինը թուրքերէնի ուրիշ հիւսերուն մէջ էՆՕ՞ն պէս կը հնչուի։ Նաև հնութեանց խեչերանքն են ձայնաւոր Էա գրով գործածուած (3) էլ, երկիր, ցեղ, էՆԷՆ, պէՂԷ, վէրԷՂԷ ևն, զոր պէտք է արտասանել էլ էՆԷՆ, պէՂԷ, վէրԷՂԷ առանց ձայնաւոր Էայի կարեւորութիւն տալու, վասն զի եթէ առջի ձեւով արտասանութիւնը ընդունինք, այն ատեն էէլԷՂԷ, օլմապան, ԷԷր (տեղ) ևն. բառերն ալ հինին հետեւելով արտասանելու ենք էէլԷՂԷ, օլմապէն, ԷԷր, ինչպէս կը գրուէր առաջները, նոյն իսկ Բ. շրջանին մէջ։

Մեր այս համառօտ տեսութեան մէջ հին արտասանութեան և ուղղագրութեան մասին այսչափ ծանօթութիւն բաւական համարելով, գոհութեամբ կը յայտարարենք թէ արդի թուրք գրողները ամէն ջանք չեն խնայեր ընթերցումը դիւրացնելու համար կարելի եղածին չափ ձայնաւոր տառեր գործածելու. եղած ջանքերը վերջերս բաւական յաջող արդիւնք մը սկսած են տալ, ինչպէս կը հասկցուի թուրք թերթերէն ալ, որոնք խոկ մը թուրք բառերու հին ուղղագրութեան ձեւը չեն յարգեր այլ եւս։ Սա ալ պէտք է խոստովանիլ որ եթէ առանց ծայրայեղութեան դիմելու ձայնաւոր տառ ալ գործածուի, դարձեալ խոկ մը բառերու ընթերցումը չվոխութենէ և դժուարութենէ զերծ չպիտի կրնայ մնալ, մանաւանդ առանձին վիճակի մէջ. մինչեւ այսօր ԱՐԷՂ «կրակ» և ԱՐԷՂ «նետ», չեն զանազանուիր իրարմէ եթէ նախադասութեան մը մէջ չեն, դեռ այսպիսիներ ո՞րչափ կը գտնուին։

Այս չվոխութեան ատոիճանը որոշելու շատ նպաստաւոր են հետագայ պատմութիւնները։

Ուսուցիչ մը թուրքերէնի քննութեան պահուն վերլուծութեան վարժ մը կատարելու համար աշակերտին հետեւեալ նախադասութիւնը ղրել կուտայ գրատախտակին վրայ. «ԷՐԻՄԱՍԼԱ ՆՇԻՆԻՆ ԿՕՐՏԻԼԷ, այսինքն՝ «ղբին օգուտը տեսանք»։ Տղան վերլուծելու զբաղած միջոցին պատշաճաւոր բնիկ արաբ գրագէտ մը ներս կը մտնէ, որ գրատախտակին վրայ վերոյիշեալ նախադասութիւնը տեսնելով կը սկսի աշակերտին կոկորդալիր շեշտերով արաբերէն հարցումներ ուղղել. կրնաք երեւակայել տղան և ուսուցչին վիճակը. վերջէն կը հասկցուի թէ մարդը արաբերէն կարդալով կարդացեր է «ԷՐԻՄԱՍԼԱԿ ՆՇԻՆԻՆ՝ «քանի՞անիկ քէվէ՛ռտիք» թարգմանութիւնը՝ «քու դիրքդ ինծի օգտակար եղաւ քաւ վարդիդ պէս»։

Օր մըն ալ շատակերին մէկը բժշկի մը տունը կ'երթայ գինքը ցուցընելու համար, տաքթօրը իր տունը արեւելեան ճաշակով յարդարած ըլլալով, պատին վրայ թուրքերէն, արաբերէն և պարսկերէն նախադասութիւններ պարունակող շրջանակներ կախուած էին։ Մեր շատակերը շրջանակներէն մէկուն մէջ կը տեսնէ սա խօսքը. «չօրպա եի՛ (եկ) տէլիճան, հէմ միրէպպա (թարգմանութիւն «ապուր և բանգակ կ'ը խե՛նթ կոգի»։ մարդը չի կրնար զբաղել իր զարմանքը և երբ բժշկին կը ներկայանայ ակը հարցնէ թէ ապուրն ու բանգակը ինչ առաւելութիւն ունին միւս կերակուրներուն վրայ որ այդ երկուքը ջերմ և բուռն կերպով յանձնարարուած են շրջանակին մէջ. բժիշկը այս հարցումէն ապշած շրջանակին քովը կ'երթայ և չի կրնար զբաղել իր ծիծաղը. շատակերին թուքքերէն կարծածը պարսկերէն սա ոտանաւոր կառուցածն էր. «Զիւ ըրպայի տիլ ճան հէմ մէրիւպա», թարգմանութիւնը՝ «երբ սիրտ մը գրաւեա, հոգին ալ մի՛ յապիշտակեր (մի՛ հաներ)»։ Մեր այս երկրորդ յօդուածը այսչափով կնքելով, երրորդով մը օսմաներէն, արաբերէն և պարսկերէն ճիւղերուն վրայ պիտի խօսինք։

Ս. Ց. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

ԵՂԵՍԻԱՅԷՆ ՆԱՄԱԿ

ԵՂԵՍԻԱ, 21 Ապրիլ.

Զատիկ տօնն եկաւ ու գնաց։

Սգդ. Պատրիարքարանէն, հակառակ ընդհանուր ակնկալութեանց, բան մը չէր հանիր. Առաջնորդարանը մեծ մտատանջութեան մէջ էր, ու սրտաշարժ դիմում մը ըրաւ քիչ շատ կարող էոնոֆներու և մանաւորներու գթութեանը. որով գումարած մաս մը նպաստը միացնելով այն յոյժ բարեպատեհ նպաստին հետ, զոր Միսիոնարուհի Օր. Գ. Շաթրդ Խթման շարթուն դրաւ Առաջնորդարանի տրամադրութեան տակ, կրցաւ գոնէ ցորեան և իւղի փոքրաքանակ նպաստներ բաշխել ամէնէն կարօտ ընտանիքներու։

Կը մնար Ս. Սարգսի վանքին մէջ հաստատուած Որբանոցը, որու ծախքին մէկ մասն ալ կը ծանրանայ տեղացի ազգայիններուն վրայ։ Նոյն հաստատութեան համար ալ խնդրուեցաւ կրցողին լուսան, և գոհ ենք որ մէկ քանի էոնոֆներ և բարեսիրտ անձինք՝ կարելին տուին, որով Զատիկ առթիւ նոր հագուստներ չնուեցան 44 խեղճ ընտանեզուրկներու։

Գերմանական Որբանոցներու վարիչներէն Օր. Փաթրունքի՝ Զատիկ

կողմէ բողոքագիրներ հասած են Տ. Խորէն Սրբազանին։

Զեռնադրութեանց կարօտ գաւառներուն համար Տ. Խորէն Սրբազան այն հաստատեալ չնորհը մատակարարող ատոյգ մանանան է հիմա հոս, մանաւանդ որ իր ձեռնադրութիւնները բոլորովին զերծ են շահախնդրական նկատումներէ։

* * *

Դժնդակ ձմրան մը և մեծ մասամբ երաշտ անցող գարունի մը անվրէպ հետեւանքը ըլլալով՝ ոչխար և հետեւաբար բուրդ, իւղ և պանիր պակաս են. ինչպէս նաև հունձքերու կասկածելի վիճակին պատճառաւ ցորենի նուազութիւնն ալ հիմակուընէ զգալի է։

Դ. Կ. Ո.

ԲԱՂԱԲԱՂԱԾ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ ԲԱՏԻՊԶԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Եթէ Ամերիկայէն եկած լուրերուն նայինք, կարծենք թէ բաւական պիտի սպասենք Անգլիան կղզեմարին մօտ տեղի ունենալիք նաւամարտի մը։ Կ'ըսուէր թէ Սէմբսըն ծովակալ Սէրվէրա ծովակալին սպանիական նաւատորմին հետ կռուի բռնուած էր. ամբակոծումի ձայներ ան գամ լսողներ եղեր էին, մինչդեռ ամերիկացի ծովակալը մինչեւ հիմա սպանուցաց նաւերը փնտռելու վրայ է Բորթօ-Ռիքոյի չրջակայքը. անդին կը հաւատուի թէ սպանիական նաւախումբը գացեր Բատիշէ մտեր է։

Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանատան ծովային կցորդը կը հաստատէ այս լուրը. գաղտնի գործակալներ՝ որոնք Բատիշէ կը գտնուին, իրեն խմացուցեր են թէ Դալարի Գլխոյ նաւախումբին չորս յածաւորակները և երեք թորփիլանաւերը Բատիշէ հասեր են։

Ուրիշ կողմէ՝ Հէրբլոտ՝ Բանարեան կղզիներէն առած մէկ հեռագիրը հրատարակելով՝ կը ծանուցանէ թէ սպանիական երկրորդական յածաւորակներ, սպանիական անդրանդլանտեան ընկերութեան Զիլոտրոն դէ Բարիէ շոգենաւը, Սան Ֆրանսիսքօ մտրտանաւն և երեք թորփիլանաւ Լաս Բալաս հասած են։

Բայց խնդիր է զիտնալ թէ մինչեւ ո՞ր աստիճան ստուգութիւն ունին այս լուրերը։ Ամերիկացիք անշուշտ չպիտի ուզեն յանկարծակիի գալ և ծովակալ Սէմբսըն կը հակէ միշտ Անթիլեաններուն մէջ, այնպէս ինչպէս որ պիտի հակէր սպանիական նաւախումբին հոն գտնուած առեն։

Սակայն կ'երեւայ թէ Բատիշէն Լոնտոնի ամերիկեան նաւային կցորդին առած լուրերը հանգստացուցած պիտի ըլլան ամերիկեան կառավարութիւնը։ Անթիլեան ծովը, Բուսպայի Ջուրը այսպէս ազատ մնալով, Ամերիկայ պիտի կրնայ առանց անհանգիստ միջադէպի մը հանդիպելու վճռական գործողութեան մը ձեռնարկել Բուսպայի և Բորթօ Ռիքոյի մէջ։

ԱՐՇԱՒԱԽՈՒՄԲԵՐԸ

Այն 61,000 զինուորները՝ որոնց 16 հազարը կանոնաւորներ են՝ Շափթէր զօրավարին, և 45,000ն ալ կամաւորներ, Լի, Վիլսը և Ուիլսըն զօրավարներու հրամանատարութեան տակ և որոնք հիմա ամբողջովին խմբուած են Ֆլորիտայի թերակղզին, իրենց եռեւը ունենալով 25,000 կամաւորներու խումբ մը, պիտի յատկացուին Բուսպա և Բորթօ Ռիքօ արշաւելու համար։ Զօրավար Մայլս, մօտ օրերս Թամբա պիտի հասնի, ձեռք առնելու համար ընդհանուր հրամանատարութիւնը, և բոլոր զինուորներուն հետ անմիջապէս պիտի մեկնի, երբ ամերիկեան կառավարութիւնը վերջնականապէս ապահովուի թէ Սպանիա բոլորովին ազատ կը ձգէ Անթիլեան ջուրերը։

Պատերազմական նախարարութիւնը որ առաջ կը վարանէր զինուորական գործողութեան մը ձեռնարկելու Բուսպայի մէջ, օգերու գէշութենէն և բնականաբար դեղին տենդէն վախնալով, հիմայ ապահովուած կ'երեւայ, քանի որ գէշ օդերը կը սկսին Յուլիս, Օգոստոս և Սեպտեմբեր ամիսներուն մէջ։ Ամերիկեան կառավարութիւնը չպիտի սպասէ մինչեւ այդ ատեններուն, և հաւանական է որ կարեւոր ճիգ մը ընէ մինչեւ Յունիսի վերջերը վճռական հարուած մը տալով պատերազմը վերջացնելու համար։

ՆՈՐ ՆԱԻԵՐ

Ամերիկեան ծովային իշխանութիւնը հրամայեց որ 16 թորփիլաձաններ չինուին մինչեւ 18 ամիս. այդ 16 թորփիլաձաններէն իւրաքանչիւրը 400 տոննայ տարողութիւն պիտի ունենայ. ամէնքն ալ բաղմարուածեան պիտի ըլլան և շատ ահեղ կերպով պիտի սպառազինուին։ Նոր զրահաւորները՝ որոնց չինութիւնն ալ պիտի հրամայուի մօտ ատենէն, ամէնքն ալ Իլէնոյսի ձեւով պիտի չինուին։

ԲՈՒՍՊԱՅԻ ՋՈՒՐԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Սպանիական Պրէնսպէրկ շոգենաւը և Նորվեկիական Ֆէրնանդօ առագաստանաւը Բիւ-Ուէսթ տարուեցան ամերիկեան Մանիլով թղթատար շոգենաւին հրամանատարութեան տակ։ Միւս կողմէ, սպանիական Մանիլորդ նաւը՝ որ անգամ մը արդէն պաշարման գիծը կտրելով Սիկնիուէկոս մտած էր Սպանիայէն բերած զինուորները ցամաք հանելու համար, անգամ մըն ալ կրցաւ ամերիկեան նաւերէն պրծիլ և Բուսպայի եզերքներուն շրջանը ընելով Հավանա մտնել։ Այս գործը կ'ապացուցանէ թէ իրական պաշարում մը չի կայ Բուսպայի եզերքներուն շուրջը։

Ցրանական Ֆիւ-Լիոն զրահաւորը Հավանայէն մեկներ է, հետը տանելով սպանիացի շատ մը փախստականներ, մեծ մասը կին, և Վերա Բրուզ հասեր է։

Ամերիկեան յածաւորակներու նաւազներ կը հաւատան թէ սպանիացիք մեծ գործունէութիւն մը ցոյց կու տան Բուսպան ամրացնելու համար։ Ծովեզերքներու ամրութիւնները ամբողջովին կը նորոգուին և ելեքտրական թելերով իրարու հետ հաղորդակցութեան կը դնեն Պահիա-Հոնտայէն մինչեւ Բարտէնաս՝ (Հավանան մէջը ունենալով) բոլոր փոքրոները, ամրոցները և զինուորական կայանները։

ՀԱՎԱՆԱՅԻ ՄՕՏ

Հավանայի մօտ, Սախուրա քաղաքին հրետանիներուն և մէկ քանի ամերիկեան մարտանաւերու միջեւ կէս ժամու չափ չարունակական կռիւ մը տեղի ունեցաւ. Վիֆոպոլ-ը՝ ամերիկեան նաւը թեթեւապէս վնասուեցաւ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԵԶԵՐԲՆԵՐԸ

Ամերիկայի ծովային գործոց նախարարութիւնը կիմանայ թէ Ամերիկայի արեւելեան ծովեզերքին երկայնքը սպանիական թորփիլանաւեր կը պտտին։ Անգլիական վաճառական նաւի մը նաւապետը կը պատմէ թէ սպանիական թորփիլահած մը տեսած է, որ թնդանօթներու կրակի կը պատրաստէր։

ԲՈՒՍՊԱՅԻ ԲԱՆԱԿԻՆ ԱՊՐՈՒՍՏԸ

Պանքօ մարաջախտ մայիս 4 ին 23,000 պարկ բրինձ, 26,000 պարկ ալիւր, 18,000 օխա կովի միս և 6000 տակառ գինի ուներ։ Հավանայի բոլոր արշառները ծախսուառնուած են սպանիական բանակին համար։

ԼՐՏԵՍԻ ՄԸ ՍՊԱՆՈՒՄԸ

Իկլէսիաս անուն սպանիացին, զոր ամերիկացիները ձերբակալեցին այն պահուն, երբ կը պատրաստուէր օդը հանելու ամերիկեան Բիւ-րէնէն լրատար շոգենաւը, մահուան դատապարտուելով, հրացանի բռնուեցաւ Թայլոր ամրոցին մէջ։

Բոլոր սպանիացի գերիները հրապարակին վրայ չարեցին, հանդիսատես ըլլալու համար։

Երբ Իկլէսիաս երեւցաւ, գերիները ամէնքը մէկանց «կեցցէ՛ Սպանիա» ազաղակեցին. դատապարտեալը պատասխանեց «Իրեն համար կը մեռնիմ»։ Զօրքերը լռել հրամայեցին գերիներուն. Իկլէսիաս քաջաբար մեռաւ, խնդրելէ յետոյ իր հարազատներուն որ վրէժ լուծեն։

ՍԱՐԱՍԱՓԵԼԻ ՍՈՒՏ ՄԸ

Մայիս 12ին օրը Վաշինկթընի մէջ լուր մը, կայծակի արագութեամբ ժողովրդին մէջ տարածուելով, անպատմելի յուզում և իրարանցում պատճառեց։ Ոստիկանութիւնը 250 քիլոկրամ պայթուցիկ նիւթեր գտած էր, որով, քանի մը սպանիացիներ օդը պիտի հանէին Մաք Քինլիի ապարանքը և պատերազմական պաշտօնատունը, կ'ըսէին իրարու։ Կէս ժամ ետքը այդ լուրը հերքուեցաւ։ Կատարուած քննութիւններէն հասկցուեցաւ թէ Գոլումպիայի գիտութեանց համալսարանին քիմիագիտութեան ուսուցիչը պահել տուած էր այդ նիւթերը, գիտական փորձեր կատարելու համար։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Նիւ Եորքի էն հարուստ վաճառականներէն մէկը Պ. Օ.իվիլ Պէլմընդ ամբողջապէս սպառազինուած մարտանաւ մը նուիրեց կառավարութեան։ Գալիֆորնիոյ երկաթուղիին տէրերը չորս միլիոն տոլար կը հաւաքեն զրահաւոր մը շինել տալու համար։ Ամերիկայի պետական գանձին մէջ 180 միլիոն տոլար կը գտնուի, 5 միլիոնը թուղթ։

ՔԱՐՏԷՆԱՍԻ ԿՌՈՒԻՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տէյլի Բէլէէրթֆի Թղթակիցը, որ Բարտէնասի կռուին ատեն, Թղթակիցներու յատուկ ամերիկեան նաւի մը մէջ կը գտնուէր, հետեւեալ մանրամասնութիւնները կու տայ. «Ամերիկեան Ո-էյնալ թորփիլանաւը Բարտէնասի նաւահանգստին մէջ պտտցած ատեն, պզտիկ ծովամարտ մը տեղի ունեցաւ։ Մովեզերքը կեցող սպանիական երեք նաւեր կրակի բռնեցին զայն։ Ո-էյնալի դիրքը անյարմար և վտանգաւոր ըլլալով, բացուեցաւ և Մաֆիա մարտանաւին հետ, որ թնդանօթի ձայները առնելով հասած էր, Սպանիացիներուն կրակին պատասխանեցին։ Մաֆիա մարտանաւը քանի մը ռումբ պայթեցուց պզտիկ և ցած հրաւանդանի մը վրայ, ուր ապաստանած էին սպանիական նաւերը։ Անկարելի էր տեսնել թէ ռումբերը չոգենաւերուն հանդիպեցան թէ ոչ. բայց Ո-էյնալի սպաները կը պնդեն թէ սպանիական ամէնէն մեծ մարտանաւին վրայ քանի մը ռումբ իջան։ Բարտէնասի ծովին տակ բաղմաթիւ ականներ դրուած են։ Սպանիացիները ցամաքէն բնաւ կրակ չբերին, թերեւս իրենց մարտկոցներուն տեղերը յայտնի չընելու համար։ Բարտէնասի ջուրերուն մէջ ականներու գոյութեան ստուգումը շատ կարեւոր է, վասն զի Ամերիկացիները Բուսպա զօրք հանելու համար Մաթանզասի և Բարտէնասի համարները ընտրած էին։»

ԲԱՐՏԷՆԱՍԻ ԱՌԶԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՌԻՒ ՄԸ

Վերոյիշեալ ծովամարտէն քանի մը ժամ ետքը ծովին բացերը երկրորդ կռիւ մըն ալ տեղի ունեցաւ. ամերիկեան Ո-էյնալ ը՝ յածաւորակը, և Ո-էյնալ ու Հոապ՝ թորփիլանաւերը նաւահանդիստը մըտան, մարտկոցներու կրակով պաշտպանուած մէկ քանի սպանիական նաւերը վնասելու։ սպանիացիները կրակ բերին այդ միջոցին սպանիական մարտանաւերը, որ ծովախորշ մը քաշուած էին, դուրս եկան և սկսան մարտկոցներուն հետ ռումբ արձակել ամերիկացիներուն վրայ։ Սպանիական ռումբ մը Ո-էյնալի վառօդանոցին մէջ իյնալով պայթեցուց զայն։ Ո-էյնալի նաւապետը և 5 նաւատի մեռան, քսան հոգի վիրաւորուեցան. կռիւը ճիշդ ժամ մը տեւեց։

ՓԻԼԻՊԵԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Նիւ Եորքի մէջ զրոյց կը չրջի թէ Մոնթոյօ ծովակալը սպաննուեր է խուժանէն իր երկու զաւակներուն հետ։

Զաքլոնոն, Վէլ դը Բէյէն, Վէլ դը Սէրնէյ և Օ-Բրայէն ամերիկեան նաւերը որոնք օժանդակ նաւատորմիղին կը պատկանին, Սան-Ֆրանչիսքօ պիտի երթան եղեր, 5000 զինուորով զօրավար Մէրիլմի հրամանատարութեամբ՝ աջակցելու Տուէյ ծովակալին, որ պիտի կրնայ 2000 մարդ ցամաք հանել, գործակցելու համար ապստամբներուն։

Ապստամբները կը դժուարացնեն սպանիական ընդհանուր հրամանատարին եւ այդ կղզիներուն ներքին մասերուն յարաբերութիւնները, որովհետեւ, վերջերս ամենեւին հեռագիր չէ հաղորդուած այդ կողմերէն։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Միացեալ Նահանգաց ծերակոյտին արտաքին գործոց մասնախումբին նախագահը, Պ. Սաֆիս, տեսակցութեան մը մէջ յայտարարեր է թէ յանձնախումբը խորհուրդ պիտի տայ Հավայի և Բորթօ-Ռիքոն կցել Միացեալ Նահանգներուն։ Դարլով Փիլիպեաններուն, Պ. Սաֆիսի կարծիքն է թէ խնդիրը կարօտ է ուսումնասիրութեան, բայց հարկ է նախ որոշել թէ Միացեալ Նահանգները պէ՞տք է որ Զինաստանի պէս չընդարձակեն իրենց սահմանները, թէ պէտք է վերջնապէս գաղթային մեծ պետութեանց կարգը մտնեն, տրելով այդ կղզեխումբին, որով մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենան Ծայրագոյն Արեւելքի խնդրին մէջ։ Իսկ Բուսպայիները, ըստ իրենց փափաքին պիտի կըրնան ընտրել իրենց կառավարութեան ձեւը։

ԲՈՐԹԷԶՆԵՐԸ

Սպանիական խորհրդարանը վերջապէս քուէարկեց այն ելմտական ծրագիրը՝ որ կ'ընձեռէ կառավարութեան պատերազմական ծախքերուն հարկ եղած դրամը. բայց այս արդիւնքին հասնելէ առաջ, վիճաբանութիւններ տեղի ունեցեր են, բուռն մէջադարձներով։ Բորթօ Ռիքոյի ինքնավարական երեսփոխան Պ. Լապրա յայտարարեր է, յանձն Բորթօ Ռիքոյի և Բուսպայի ինքնավարականներուն թէ ամէնքն ալ պիտի պաշտպանեն Սպանիոյ գերիշխանութեան տակ Բուսպայի և Բորթօ Ռիքոյի ինքնավարութեան սկզբունքը, և բոլորեր է Մ. Նահանգներուն միջամտութեան դէմ։

ՎԱՇԻՆԳԹՈՆ-ՀԱՎԱՆԱՅԻ ՊԱՐՊՈՒԻԼԸ.— Ճաբոնի պատերազմական նախարարին մէկ հրամանին համաձայն, Մայիս 7էն սկսելով չորս շաբթուան պայմանաժամի մը մէջ ճաբոնական զօրքերը պիտի պարպեն Վայ-Հայ-Վայը ուր արդէն պէտք եղած փոխադրանաւերը ղրկուած են։

ԲԱՐՁՐ ԴԱՍՈՒ ԽԱՐԻ ԽՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Սաքս-Բոպուր-Կոթայի իշխանին նախկին օգնականը՝ կոմս Բէկլէվզ, ձերբակալուեր է Սթէֆանի արհիդքուհիին անունով կեղծ փոխանակագիրներ պատրաստած ըլլալուն համար։

ՌՈՒԲԼԱՅԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՌՈՒՍ ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ.— Ճաբոնի մայրաքաղաքին մէջ Բորէայի անկախութեան մասին հետեւեալ դաշնագիրը ստորագրուեցաւ Ռուսիոյ և Ճաբոնի կառավարութեան միջեւ.

«Ռուսիոյ կայսեր արտաքին պատուիրակը և լիազօր դեսպան պառոն Ռոզէն, և Ճաբոնի կայսեր արտաքին գործոց նախարար Պառոն Նիշի, հետեւեալ պայմանները որոշած են, 1896 28/9 յունիսին, Մոսկուա, իշխան Լոպ-ոնոֆի և Եատէկենի մարքիզին միջեւ կնքուած դաշնագրին 5րդ յօդուածին համաձայն.

Յօդուած 1.— Ռուսիոյ և Ճաբոնի կայս. կառավարութիւնները վերջնականապէս կը ճանչնան Բորէայի կատարեալ անկախութիւնը և կը խոստանան փոխադարձաբար, որ երկրին ներքին գործերուն մէջ ոչ մէկ ուղղակի միջամտութիւն չպիտի ընեն։

Յօդ. 2.— Փափաքելով ապագային մէջ ըլլալիք ամէն կարելի թիւրիմացութեանց առաջքը առնել, Ռուսիոյ և Ճաբոնի կայս. կառավարութիւնները փոխադարձաբար կը խոստանան, այն պարագային ուր Բորէա Ռուսիոյ կամ Ճաբոնի խորհուրդը կամ ձեռնտուութիւնը խնդրէ, ոչ է ձեռնարկ չընել զինուորական մարդիկներ կամ ելմտական խորհրդականներ անուանելու համար առանց կանխաւ այս մասին իրարու հետ համաձայնելու։

Յօդ. 3.—Նկատի առնելով այն մեծ ծաւալումը, զոր Ճաբոնի ճարտարարուեստական և վաճառական ձեռնարկութիւնները ստացած են Բորէայի մէջ և նկատի առնելով Բորէա բնակող բաղմաթիւ Ճաբոնական հպատակները, Ռուսիոյ կառավարութիւնը ոչ է դժուարութիւն չպիտի յարուցանէ Ճաբոնի Բորէայի հետ ունեցած առեւտրական և ճարտարարուեստական յարաբերութեանց զարգացման։

Թոքիօ 13/25 ապրիլ 1898

(Սպոր.) ՌՈԶԷՆ ՆԻՇԻ

ՍԷՄԲՍԸՆ ծովակալին նաւատորմիղին պահակաւորը Բորդօ Ռիքոյի ջուրերը կը շրջին հսկողութիւն ընելով և հինգ նաւեր՝ որոնք Հավանայի առջեւ մնացած էին, անցած հինգշաբթի օր դէպի արեւելք մեկներ են, ինչպէս կը ծանուցանէ Բուսպայի հրամանատարին մէկ հեռագիրը։ Անակնկալ յարձակման մը առջեւ անպատրաստ չգտնուելու համար, հարկ եղած զգուշութիւնները ընելով հանդերձ, ամերիկեան կառավարութիւնը պատրաստութիւններ կ'ընէ Բուսպայի և Բորդօ Ռիքոյի դէմ յարձակելու համար, կարելի եղածին չափ մօտ ժամանակի մը մէջ։

Պ. ԻԼԱՕԹ, Մ. Նահանգներու Լոնտոնի դեսպանատան քարտուղարը որ արձակուրդով Վաշինկթընը գացած էր, Լոնտոն վերադարձած է՝ կ'ըսուի թէ հեռը բերած է կարեւոր քաղաքական վաւերագիրներ, Մաք Քինլի նախագահէն Լորտ Սալզպէրիի ուղղուած (*)։

ԲԱՐԻԶի սպանիական գաղթականութեան վերաբերող տիկիններ, մասնախումբ մը կազմած են ձեռնարկելու համար հանգանակութեան մը, որուն արդիւնքը պիտի յատկանայ սպանիացի վիրաւորեալներուն։ Բարիզի սպանիական դեսպանին կինը, Տիկ. Լէոն ի Բասթիլլօ, ընդունած է այս մասնախմբին պատուոյ նախագահութիւնը։ Այս հանգանակութիւնը տարբեր է այն ազգային հանգանակութենէն որ բացուած է սպանիական դեսպանատան մէջ, պատերազմին սկիզբէն ի վեր։

ԶԻՆԱՍՏԱՆ.—կը հաւատան թէ Շանդիի խռովութեանց ատեն ո՛չ մէկ եւրոպայի սպաննուած է։ Նաւակը որուն վրայ կը գտնուէին անգլիական հիւպատոսարանի պաշտօնէութիւնը և Պ. Բլէնը, չէ վնասուած, բայց ճարտնական հիւպատոսարանը և անկիւ-չինական շոգենաւային ընկերութեանց գրասենեակները կրակի տրուեր են։ Անգլիական էմՊ թնդանօթակիրը հրաման ստացած է անմիջապէս Շանդի երթալու։

ԽԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ 13 Մայիս.— Ս. Թոմասէն Սընոնորդի կը հեռագրեն թէ Բորթօ Ռիքոյի Սան Ժուան քաղաքին ռմբակոծումը ամերիկացիներուն կողմէ, երեկ առտու սկսաւ։ Կ'ըսուի թէ Սան Ժուան անձնատուր եղաւ ութ ժամ կռուելէ յետոյ։

—Պ. Կլատսթոնի առողջութիւնը յուսահատեցուցիչ է։

ԲՈՐԹ-Օ-ՐԻՔՈՅ.—Ամերիկացի ծովակալ Սէմբսընի 9 նաւերը երեկ առտու Սան Ժուանի դէմ հասան։ Նաւատորմիղը ռմբակոծումը սկսաւ Մօրրօ Ամրոցէն որ պատասխանեց։ Սպանիական մարտկոցները գրեթէ անմիջապէս լռելու դատապարտուեցան և ամրոցը աւերակներու կոյտ մը դարձաւ։ Օտար հիւպատոսները և հաղարաւոր բնակիչներ երկրին ներսերը փախան։

ՀԱՎԱՆԱ.— Մաքիաս զօրավարը հեռաւոր հեռագիրը քաշեց. «Ամերիկեան 11 նաւեր երեկ իրիկուն ժամը 1ին Բորթօ Ռիքոյի առջեւ եկան և առանց իմացտալու կրակ ընել սկսան։ Բերդերէն անմիջապէս պատասխանեցին անոնց, Ռմբակոծումը կատաղի եղաւ և տեւեց մինչեւ առտուան ժամը 9։ Վնասը մեծ չէ։ Մեր կորուստները աննշան են։

ՄԱՏՐԻՏ.—Պաշտօնական հեռագրի մը նայելով ամերիկացիները քաշուած են Բորթօ Ռիքոյէն։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Նիւ-Եորք-Հերալտ Վաշինկթընէն կ'իմանայ թէ Մաք Քինլի նախագահը այսօր պիտի պահանջէ Մանիլայի պաշարումը։

ՔԻ-ՈՒԷՍԹ.— Կիւ-աֆ փոխադրանաւը երեկ ամերիկեան երկու գունդ ամերիկացի զօրք տարաւ Բապանաս, Հավանայէն քանի մը մղոն դէպ արեւմուտք։ Ամերիկացիները, քուպացի ապստամբներուն օգնութեամբ, յաջողեցան ցամաք ելլել, սպանիացիներուն կողմէ սոսկալի ընդդիմութիւն մը կրելէ յետոյ։

ԲԱՐԻԶ.—Սան-Ժուանի ռմբակոծումը քանի մը վարկեան տեւած է միայն։

ՊԼԻԼԻՆ.—Բրուսիոյ Հայրիկ իշխանը Բէքին հասաւ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 14 Մայիս.—Զրոյց կայ թէ ամերիկացիները պիտի բաղդեն Ֆրանսայի կառավարութեան դէմ, Մարթինիկի սպանիական նաւատորմին ածուխ հայթայթած ըլալուն համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ամերիկացիները նորէն ռմբակոծեցին Սիէնֆուէկոսը (Բուսպայի հարաւային ծովեզերքին վրայ), և փորձեցին զէնք և պարէն հանել ցամաք, Բուսպայի ապստամբներուն համար, բայց չը յաջողեցան։

—Պ. Զէմպրլէյն կ'ուխտատ դաշնակցութիւն մը ձեռք բերել Ամերիկայի և Անգլիոյ միջեւ։

—Լորտ Սալզպէրի իր խօսած մէկ ճառին մէջ արտաքին քաղաքականութեան մասին չատ անպատ կերպով խօսեցաւ։

ՔԻ ՈՒԷՍԹ. — Բրօ-Եանէյրոյէն կը հեռագրեն թէ Բէրնամպուքոյի (Պրազիլիա) ջուրերուն մէջ ամերիկեան երեք նաւեր տեսնուեցան, որ հաւանականաբար սպանիական Օրէկոն զրահաւորին, Մարէրէնիա թնդանօթակիրին և ուրիշ յածաւորակի մը ետեւէն կ'երթան։

ՄԱՏՐԻՏ.—Նախարարական ադնագիրները։

(*) Տեսնել մեր «այսօրուան» հեռագիրները։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

Պ. ԶԷՄՊՐԼԷՅՆԻ

ԼՈՆՏՈՆ 15 մայիս.—Դաղթական նախարարութեան խորհրդական Պ. Զէմպրլէյն, երեկ ճառ մը խօսելով Պրմինկհէմի մէջ, յայտարարեց թէ Անգլիա տեսնելով որ անկարելի կ'ըլլայ համաձայնիլ Ռուսիոյ հետ, և թէ կղզիացած պիտի մնայ, չպիտի վարանի դաշնակցիլ Միացեալ Նահանգաց հետ, իր իրաւունքներուն և շահերուն պաշտպանութեանը համար։

ՀԱՎԱՆԱ.—Սպանիական յածաւորակներ յարձակեցան քանի մը ամերիկեան նաւերու վրայ՝ որոնք Հավանայի պաշարման կը մասնակցէին և զանոնք ցրուեցին։

ԲԱՐԻԶ 16 մայիս.—Պ. Զէմպրլէյնի յայտարարութիւնները խորին ազդեցութիւն մը ունեցան դիւանագիտական շրջանակներու մէջ։ Հանրային կարծիքը այն է որ անկիւ-ամերիկեան դաշնակցութիւնը ծնունդ պիտի տայ եւրոպական նիզակցութեան մը՝ որմէ առաջին օգուտ քաղողը պիտի ըլլայ Սպանիա։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Սէմբսընի ծովակալին նաւատորմը Լա Բլաղայի նաւահանգստին մէջ կը գտնուի, միանալու համար այն երեք ամերիկեան նաւերուն հետ, որոնց կը՝սպառնայ սպանիական նաւատորմիղը։

ՄԱՏՐԻՏ.—Ամերիկեան յածաւորակներ նորէն Բարտէնասը ռմբակոծեցին և փորձեցին զինուոր և պատերազմական պիտոյք հանել ցամաք, օգտուելով այդ ռմբակոծութենէն։ Այս նոր յարձակումը, ետ մղուեցաւ Սպանիացիներէն։

—Պ. Սակասթա կը ձգձգէ նախարարական տագնապը, մինչեւ որ խորհրդարանը քուէարկէ ելեմտացոյցը։

—Զրոյց կը չրջի թէ նախարարաց խորհուրդը պիտի գումարուի այս իրիկուն, որուն մէջ նախարարներէն չատերը պիտի ներկայացնեն իրենց հրաժարականը։

—Սպանիական կառավարութիւնը հեռագրեց Փիլիպպեան կղզիներու կառավարիչ զօրավար Ակուինոյին, բնիկներուն չնորհել բոլոր այն բարենորոգումները՝ որոնք Սպանիոյ գերիշխանութեան չեն դպիր։

—Պելճիքայի Լէոբոլտ թագաւորը այս առաւօտ հոս հասաւ և այցելութիւն մը տուաւ խնամակալ թագուհիին։

ԱԶԳԱՔԻՆ

Երէկ, տօն Երեւման Ս. Խաչի, Գուրուչէշմէի եկեղեցիին տօնախմբութիւնը ըլլալով Ս. Պատրիարք Հայրը հանդիսաւոր պատարագ ըրաւ և օրուան տօնին վրայ քարոզ խօսեցաւ։

Գէպէքի գերմանական որբանոցի որբերը՝ իրենց տնօրէն Մ. Բասմէջեանի առաջնորդութեամբ Ս. Պատարագին ներկայ գտնուեցան և հաղորդուեցան։

Եկեղեցական արարողութենէն ետքը Ս. Պատրիարք Հայրը քահանաներէն և դպրաց դասէն առաջնորդուեցաւ եկեղեցիին չրջափակին մէջ դըտնուած Զաքարիա Պատրիարքին դերեզմանը, որուն վրայ հոգեհանգստի պաշտօն կատարեց։

—Երեւման Խաչի տօնին առթիւ երէկ Տ. Դէորդ եպիսկ. Եւրէյեան Մայր եկեղեցիին մէջ պատարագեց։

—Ս. Պատրիարքը պաշտօն յանձնած էր Մելիքեան Մկրտիչ էֆ.ի Գումգարուի Ս. Յարութիւն եկեղեցին երթալ և տեղւոյն Թաղ. Խորհրդին և քարոզիչ Սրբազանին միջեւ ամսականի խնդրի առթիւ եղած անհամաձայնութիւնը, ինչպէս նաև Թաղ. Խորհրդի Ատենապետին հրաժարման պատճառները քննել։ Այս հրահանգին համաձայն Մելիքեան էֆ. երեկ նոյն թաղի խորհրդարանը երթալով հարկ եղած քննութիւնները կատարեց, կարելի եղած կարգադրութիւնները ըրաւ և այս մասին իր տեղեկագիրը այսօր պիտի ներկայացնէ Ս. Պատրիարքին։

—Պանտըրմա Պալըքէսէրի առաջն. Տեղապահ Տ. Վահան Ծ. վ. Բակրեան Պալըքէսէրէն Պանտըրմա դացած է անկէ Ս. Պատրիարքին գրութիւն մը ուղղելով կարգ մը խնդիրներու համար հրահանգ խնդրած է։

—կը լսենք թէ Գում Գարուի չորից թաղից աղքատախնամի տնօրէն խորհուրդը, ինը ամսուան չրջանի մէջ իր բոլոր ժառանգաւորութեան ծախքերը ընելէ և նախորդէն մնացած պարտքերը վճարելէ վերջը, յաջողած է կըլորիկ գումար մը աւելցնել զոր յատկացուցած է կալուած մը դնելու Ազգ. Հիւանդանոցի անուան վրայ, որուն եկամուտը պիտի գործածուի դարձեալ նոյն թաղերու աղքատ հիւանդներուն համար։

—Բերայի թաղ. Խորհրդին անդամներէն Թորոսեան Համբարձումէֆ.ն ալ իր հրաժարականը չաբաթ օր ղրկեց Ս. Պատրիարքին. կը լսենք թէ ամբողջ անդամներն ալ հրաժարելու դիտաւորութիւն ունին։

—Սեբաստիոյ Առաջնորդ Գեր. Տ. Պետրոս Արքեպիսկոպոս, առջի օրը՝ հետը ունենալով Փրէնկեան Աբրահամ էֆէնտին կայս. Պալատ գնաց, և տեսակցեցաւ Ս. Բարտուղար Վսեմ. Թահսին պէյի հետ՝ վիճակային ինչ ինչ խնդիրներու մասին։

—Պուլկարիոյ Մէր կէս պաշտօնական թերթը կը գրէ թէ 50 հայ ընտանիքներ կայս. կառավարութեան կողմէ տրուած արտօնութեան վրայ, Փիլիպէէն Պուրկազ գալէն, Պոլիս դառնալու համար։

—Ուսումն. Խորհուրդը պատրաստած է 1898ի Կ. Պոլսոյ հայ լծաղային վարժարաններու վիճակացոյցը, զոր բաղդատելով անցեալ տարուանին հետ կը գտնենք հետեւեալ տարբերութիւնները.

	1897 Ցնվ. 1	1898 Ցնվ. 1
Աշակերտներ	2,177	2,213
Աշակերտուհիներ	1,013	1,166
Մանկապարտէզի տղաք	635	1,104
	3,825	4,483
Ուսուցիչներ	141	175
Վարժուհիներ	19	38
Մանկապ.ի վարժուհիներ	19	36
	Ամէն. դպր. 1897ի	Ամէն. դպր. 1898ի
Բոլոր լծաղային վարժարաններու	58,383 ղր.	63,953 ղր.

Թաղային վարժարաններէ դուրս, Մայրաքաղաքիս Պետական վարժարանները և ուրիշ հայ վարժարանները ինչպէս և օտար վարժարանները կը յաճախեն 1108 հայ ուսանողներ, հետեւեալ կերպով.

	Աշակերտներ և աշակերտուհիներ
Պետական վարժարանները կը յաճախեն	318
Այլ եւ այլ հայ վարժարաններ	570
Օտար վարժարաններ	220
	1108

Կ. Պոլսոյ ազգային թաղային բաց վարժարանները 38 հատ են։ Կան նաև ութ փակ վարժարաններ։ Այս հաշուով կ'երեւայ որ Պոլսոյ մէջ ընդամենը 5600 հայ տղաք դպրոց կը յաճախեն։

ԱԶԳ

Պատիւ ունիմ հրապարակաւ ծանուցանել թէ, Տքթ. Ն. Տաղաւարեանի առողջապահութեան գործոյն տպագրութիւնն սկսած է և արդէն չորս առաջին ֆորմաներէն։ Բաժանորդագրութիւնը բաց պիտի մնայ մինչ Յունիս 1 և գործը պիտի աւարտի յուլիսի վերջը։

Հրատարակիչ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Էսկի Զապթիէ ճատէսի թիւ 61

28/11 Մայիս 98 65

ՏՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ

ԲԵՐԱ, ԹԱԳՍԻՄ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 10

Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէն սկսեալ իր տան մէջ. և կը դարմանէ մասնաւոր խնամքներով հիւանդութիւնները տղայոց տկարութիւնները, մորթի, միզային ճանապարհաց և ծնողական գործարանաց ախտերը։

Զորեքշաբթի օրերը աղքատ հիւանդներ կ'ընդունի ձրիաբար։

Բ. Ե. Շբ. օրերը ժամ 9ին կ'այցելէ նաեւ Սուլթան Մահմուտի դամբարանին դէմ Հ. Եմիրզեան էֆ.ի դեղարանը։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՍՈԼԱԽԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Կը ծան

Հեռագրական լուրեր

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՆ

Թիւատվէն տիկարի տեղիէրտաբ անուանուեցաւ Սվազի նախորդ տեղիէրտաբ Գուստոն էֆ. և Սվազի տեղիէրտաբ անուանուեցաւ երիտասարդ ընդհ. հաշուակալութեան ընդհ. հաշիւներու ճիւղին տնօրէն Ռիֆաթ պէյ։

Տարսոնի գայմագամ անուանուեցաւ Պոլսոյ Ատայի գայմագամ Շիւքրի էֆ.։

ՇՆՈՐՀՈՒՆՑԱՒ

Նաբուլիի օսմ. ընդհ. հիւպատոս Էշհամի էֆ.ի Իւլայի Բ. աստիճան.

Սուրիոյ օսմ. երկաթուղիի ընկերութեան Ա. քարտուղար Ժորժ Հիրմիզ էֆ.ի Սալիսէի աստիճան.

Օսմ. Հանր. Պարտքի հաշուակալ Ակահ պէյի Միւթէմայիզի աստիճան.

Սպարապետի Դրան թարգմանութեան դիւանին քարտուղարներէն Մելքոն էֆ.ի Միւթէմայիզի աստիճան։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՐ

Հանր. Պարտքի ընդհ. Տնօրէն կոմս մ'Ամնուի Ա. կարգի, Էվրադի տեսուչ Մուսաֆթա պէյիի Գ. կարգի Մէճիտիէ, Հանր. Պարտքի տնօրէն Պ. Աքանավիի և պաշտօնեաներու ճիւղին տնօրէն Մը-սբրը Միշէլ էֆ.ի Բ. կարգի Օսմանիէ։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ ՊԱՐՊՈՒՄԸ.— Բ. զօրաքանակին մարզերեան հրացաններով զինուած զօրաբաժինը Լամիայէն ճամբայ ելաւ. ասոնց գինուորներուն մեկնումը օսմ. ապայի մը միջոցաւ հելլէն հրամանատարին պիտի հաղորդուի։

—Տէրպէնտ Ֆուրգա անցքին վրայէն, միջազգային յանձնախումբը պիտի սկսի յանձնումի գործողութեանց։

—Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ օսմ. դեսպան Իրֆաթ պէյ նախարարապետին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ հաստատութեան վերջնական դաշնագրին պայմաններուն մասին։ Մեծ տէրութեանց դեսպանները պաշտօնապէս իմացուցին հելլէն կառավարութեան, թէ հաշտութեան վերջնական դաշնագրին համաձայն օսմ. կառավարութիւնը հրամայած է որ Թեսալիոյ օսմ. զօրքերը ետ կանչուին։ Նախարարական խորհուրդը նիստ ըրաւ։

—Բ. զօրաքանակին վերաբերող Նիզամիյէ հետեւակազօրքերու 8 վաշտ Մախսուսէի Իպդիր, Բէոսիլ Բէյլ, Կէրէտ, Բաբա չոգենաւերով նախընթաց օր Վոլոյէն մեկնեցան և երէկ առտու Սելանիկ հասան։ Այսօր այդ չոգենաւերը նորէն Վոլո պիտի երթան։

Մէյտէ, Թայէֆ Սելիմիէ, Ինայէրը չոգենաւերն ալ 8 վաշտ զօրք առին Վոլոյէն, Միչիերկրական նաւահանգիստները հասնելու համար։ Մէյտէ երէկ առտու Տարտանէլէն անցաւ, 3 վաշտ զօրքով, զոր Մուսաֆիա, Պանտրմա, Իզմիր պիտի հասէ. Թայէֆ իր զօրքերը պիտի տանի Մուտանիա և Իզմիր։ Սաֆոքիա չոգենաւը նախընթաց գիշեր Վոլո ուղեւորեցաւ 57 հակ տրեխ տանելով։ Շերէֆիէրոան և Գայրէթիէ չոգենաւերն ալ Վոլո պիտի ըլլան։

—Պոլսէն Եւրոպա քաշուած հեռագրի մը նայելով կայս. անձնական քանակէն 16 վաշտ և երեք հրետանի երկաթուղիի ճամբով Պոլիս պիտի առնուին։

—Թանի մէջ կը կարդանք. «Օսմ. կառավարութիւնը Մեծ Տէրութեանց դեսպաններուն ծանուցագիրն պատասխանեց, յայտնելով որ Թեսալիոյ պարպումը չուտով կատարելու և դիւրացնելու համար ամէն տեսակ միջոց ձեռք առած է։ Զինուորներուն մեծ մասը Վոլոյի ճամբով պիտի դրկուին։ Տօմոքոյի երեք կիսաբաժինները նաւ փոխադրելու հրաման տրուեցաւ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱԾ.—Երէկ բարեգործական շուկան 7000 ոսկիէ աւելի առուծախ ըրաւ։

—Պրէսլաւի օսմ. հիւպատոսը 50 ոսկի և պղնձէ բաղմաթիւ ծխատուփեր նուիրեց Բարեգործական Շուկային. տուփերուն վրայ օսմ. դինանշան կայ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆԵՐԸ.—Բարիզէն և Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ երէկ 15 Մայիս (Ն. Տ.), Ցունաստանի պատերազմական տուգանքին Ա. մասը, 1,000,000 օսմ. ոսկի, ամբողջովին վճարուեցաւ Բարիզի և Լոնտոնի օսմ. պանքաներուն։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը որոշեց որ Մամուրէթ-իւլ-Ազիզի Մազկերտ գաւառակին կցուած Տէրէ գիւղախումբը, որ 12 տուներէ կը բաղկանայ, Հորան գաւառակին կցուի, այս վերջինին աւելի մօտ ըլլալուն համար։

ՀԵԼԼԷՆ դեսպան իշխան Մավրոքորտաթօ իմացուց արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ բաշայի թէ ինքն ալ ներկայ պիտի ըլլայ Թուրքահելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեանց բանակցութիւններուն։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՐԸ.—Վոլոյէն կը հեռագրեն թէ սահմանագիծը խնդրող յանձնաժողովին և Թեսալիոյ միջազգային յանձնաժողովին անդամները այցելեցին Լճահէմ բաշայի։ Օսմ. պատուիրակները տեսակցեցան օտար պատուիրակներուն հետ։ Ցանձնաժողովները նիստ գումարելով իրենց պարտականութիւնը որոշեցին։

ԶՈՒԿԵՐՈՒ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ.— Պետական Խորհուրդը որոշից որ ձկնորսութեան կանոնագիրը Արեւելեան Բուլկարիայէն եկող թարմ ձուկերուն համար ալ գործադրուի։

ԱՀՄԷՏ ՐԷՖԻԳ ՍԻ ՍԱԱՏԷՏՏԻՆ ԲԱՇՆԱՆԵՐԸ.— Ներքին գործոց խորհրդական Ահմէտ Բէֆիգ բաշայի վերադրութեան մէջ նշուածը կարգացուեցաւ չաբաթ օր. յիշեալին Պէպէքի ծովեզերեայ ապարանքին մէջ, սովորական արարողութիւններով։ կայս. մէնչուքը Պէպէք տարաւ կայս. Պալատին քարտուղարներէն Քեամիլ պէյ։

Պոլսոյ կեդր. բանակին հրամանատար Սաատէտտին բաշայի վերադրութեան մէնշուրն ալ կարգացուեցաւ երէկ։ Ահմէտ Բէֆիգ և Սաատէտտին բաշաները կայս. Պալատ գացին իրենց երախտագիտութիւնը յայտնելու։

ՓԱԽՑՈՒԱԾ ԶԷՆՔ.—Լոփոմ կ'ըսէ թէ վաճառականի մը կողմէ մաքսատուն տարուած սնուկի մը մէջէն երկու հատ հրացան գտնուեցան։ Կափարիչին ներսի կողմը հրացաններուն համար երկու տեղ փորուած էին։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆՏԵՐԸ.— Զեռընհան իշխանութիւնը հրահանգներ տուաւ Էրզրումի և Մամուրէթ-իւլ-Ազիզի գաւառական քննիչներուն որ բանտարկեալներու անուններն և առողջութեան հոգ տարուի։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՆԴԱՐԱՄ.—Նախընթաց օր Բրիչլինայի մէջ բաղաքային և գինուորական պաշտօնեաներու և խուռն ամբոխի մը ներկայութեամբ Թուրքեւհելլէն պատերազմին մասնակցող Բրիչլինացի կամաւորներուն պատերազմի շքադրամներ բաժնուեցաւ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆ.— Ռուսիոյ կառավարութիւնը Ս. Անտոյի կարգին Ա. պատուանշանը նուիրեց կայս. պալատին քարտուղար Ճէվատ պէյի։

—Պուլկարիոյ կառավարութիւնը Քաղաքային արքանեաի կարգին Գ. պատուանշանը նուիրեց կղզիներու նախորդ գայմագամ Բիւշտի էֆ.ի։

ՆՈՐ ԼՐԱԳԻՐ.—Թուրք թերթ մը կ'ըսէ թէ յունարէն Ակէի (արշալոյս) նոր լրագիրը, որուն արտոնատէրն է Համատուլ էֆ., Իզմիր պիտի հրատարակուի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ Սէլանիկի կուսակալութեան 6 միլիոն ղրշ. վճարեց Թեսալիոյ եանեայի կողմի սահմանազլխին վրայ հաւաքուած օսմ. զօրքերուն համար։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ.—Սբ-խալ է թէ Էսկիշէհիր-Գոնեա երկաթուղիին բիլիմէթական երաշխաւորութիւնը աւելցնելու համար ընկերութեան կողմէ դիմում եղած ըլլայ կայս. կառավարութեան։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.—Այսօր, Աւստրո-Հունգարիոյ, Սերպիոյ, Պուլկարիոյ և Արեւելեան երկաթուղիներու ընկերութեանց պատուիրակները ժողով մը կը գումարեն Պոլսոյ մէջ. հաշուական և ուրիշ խնդիրներու մասին խորհրդակցելու համար։

ԿՈՒԱԹԷՄԱԼԱ.—Վաչինկթընէն կը հեռագրեն թէ Կուաթէմալայի հանրապետութեան նորընտիր նախագահը Տոն Մանուէլ Խոթրատա Գասպէրա, որ յաջորդեց Տոն Ժոզէի. իր իշխանութեան գլուխ անց նիլը նամակով մը ծանոյց Վեհ. Սուլթանին, ինչպէս բոլոր մեծ պետութեանց վեհապետներուն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ.—Պէլկրատէն Սոֆիա քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ «Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը հաստատուի թէ Պուլկարիոյ և Սերպիոյ յարաբերութիւնները բարեկամական են։ Նաւմոֆի խնդրին առթիւ քննութիւն մը ընել հրամայուեցաւ։ Բնութեանց արգիւնքը պիտի հրատարակուի։ Երկու երկիրներուն անհամաձայնութեան մասին պատող գրոյցները անհիմն են։

ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՏԻԺ.—Եւեռնաղատ ատեանը չաբաթ օր մահուան դատապարտեց Թանաչ, Բավլի և Գոսթի անուն չաբագործները որ 5 տարի առաջ Դարթալի մէջ սպաննած էին Բիբիքա անուն կինը, անոր ինչքերուն տիրանալու համար։

ՊԱՇՏՕՆԱՆԻ եղաւ Շքոտրայի մաքսային տեսչութեան Ա. համարակալ քարտուղարը գեղծում գործած ըլլալուն համար. յաջորդեց Ապտուլլահ Բէֆի էֆ։

ՖՈՆ ՀՈՖԼԷ ԲԱՇԱ երէկ գիշեր Պէրլին գնաց։

ԹԷԲԼԻ ՊԱՇԸԼԻ ՈՃԻՐԸ.—Շաբաթ օր գրած էինք Բաքրա անուն թեթեւաբարոյ յոյն աղջկան մը Թէբէ Պաշի պանդոկի մը մառանին մէջ սպաննուած գտնուիլը։ Ոստիկանութեան նախարարութեան ըրած ժիլներէն Սիմոն և Կոմիտաս պէյերը, Ա. վերաբոյժ Պէքիր էֆ. և Բերայի ոստիկանութեան բժիշկներէն Լուիճի պէյ, նախընթաց օր դիակնութիւն մը կատարելով հաստատեցին թէ Բաքրա «խեղդամահ եղած էր, » թէպետեւ Սիմոն և Լուիճի պէյերը ի սկզբան յայտնած էին թէ մահը սրտի կաթուածէ յառաջ եկած է։ Այսօր սրտի կաթուածէ յառաջ եկած է։ Այսօր ալ դիակնութիւն մը պիտի կատարուի։

ԱԶՆՈՒԱՑՈՒՄ.—Քանի մեր բարքերը կ'ազնուանան, այնչափ զգալի կը դառնայ մեզի համար պատշաճութեան պէտքը։ Մեր ընկերութիւնները ա՛յն վիճակին հասած են այսօր որ, ստիպուած ենք կարելի եղածին չափ հետեւիլ, որչափ օրուան մտաւոր շարժումին, այնչափ ա՛լ վայելչութեան խնդրին. և նորաձեւութեան պահանջները՝ ամէնէն էական կէտը կը կազմեն ատոր։ Մեզի համար գովելի ձեռնարկ մըն է որ Նարը լուսանկարչատունը այդ պէտքը չատոնց դգալով, Բերա Մեր Փողոցի մէջ հաստատուած իրենց արուեստանոցին մէջ երկու մրցումի ձեռնարկած են՝ որ տարին անգամ մը տեղի պիտի ունենայ։ այդ մրցումին որովհետեւ մրցանակ մըն ալ պէտք է, որուած են 30 ոսկի արժողութեամբ նուէր մը ընել այն տիկնոջ որ ամէնէն գեղեցիկ ընտանեկան հագուստը կրած է, և երկրորդ 20 ոսկի արժողութեամբ ուրիշ նուէր մըն ալ այն դերասանուհիին՝ որ ամէնէն աւելի սիրուն արդուզարդը ունենայ։ Պէտք չէ մոռնալ որ Նարը լուսանկարչական արուեստանոցը կենդրոն մըն է ոլորտի կայ, այնչափ ալ օտար բարձր ընկերութիւններու։ ամէն չափով լուսանկարներ կը հանուին հոն, պարզ, յախճապակիի վրայ և կամ ածխատիպ անջնջելի, գունաւոր և իւղաներկ։ Նարը լուսանկարչատունը դիմողներէն ամէնքն ալ շատ գոհ մնացած են մինչեւ այսօր, և գովեստ չեն խնայած այդ գեղարուեստական արուեստանոցին համար՝ ուր ասէրիէէն կազով լուսանկարներ ալ կը հանուին և լուսանկարչական ամէն տեսակ թուղթեր կը չինուին։

ԱԶԳ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Պոլսոյ թրամվէյներու ընկերութեան 1314 մարտ 19ին գումարուող բաժնետէրներու ընդհ. ժողովը 1897ի հաշիւները չվաւերացուց, օրակարգի նիւթերուն վճռանութիւնները չվերացուց և նոյն թուականին արտասովոր նիստի հրաւիրուած բաժնետէրներու ժողովը չգումարուեցաւ. մայիս 9ին բաժնետէրներու արտասովոր նիստը ծանուցանող ազգերը որ Լ. Հէրբէլոթի և Մանիլիօս Օսթանիալ լրագիրներուն մէջ միայն հրատարակուեցան, ընկերութեան կանոնագրութեան 13րդ յօդուածին և պայմանագրութեան 17րդ յօդուածին համաձայն, գանգաղ լեզուով հրատարակուող թերթերու մէջ պէտք էր հրատարակուէին։ բայց վարչական խորհրդէն անկախ պատճառներով չհրատարակուեցան. սակայն այդ տեսակ ազգերը չեղեալ կը նկատուին, ուստի ընկերութեան կանոնագրին 33րդ և 36րդ յօդուածներուն համաձայն, բաժնետէրները արտասովոր նիստի կը հրաւիրուին մայիս 30/11 յունիս, շաբաթ օր, ընկերութեան գրասենեակը, թիւ 30, Վոյվոտա փողոց, Գալաթիա։

Օրակարգի նիւթերը պիտի ըլլան.

1. Վարչական խորհրդին տեղեկագրին ընթերցումը։

2. Մանրամասնութեանց տետրակին հետ ներկայացուելիք 1897ի հաշիւներուն վաւերացումը, և ասոնց չվաւերացուելու պարագային, մերժումի պատճառներուն բացատրութիւնը։

3 Ընկերութեան կանոնագրին 18րդ յօդուածին համաձայն վարչական խորհրդին երկու անդամներուն փոփոխութիւնը, որոնց պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած է 1314 մարտ 19ին։

4. 1898ի համար քննիչներ նշանակել։

5. Վարչական խորհուրդը ընկերութեան գործերը ընդարձակելու մասին տեղեկագիր մը պատրաստած էր, զոր պիտի ներկայացնէր մարտ 19ին գումարուող բաժնետէրներու արտասովոր նիստին. այդ տեղեկագիրը լսել և որոշում մը տալ անոր մասին։

Տասը բաժին ունեցող բաժնետէրները, որ կ'ուզեն ներկայ ըլլալ այս արտասովոր նիստին, ժողովին գումարուած օրէն առնուազն 10 օր առաջ այսինքն մայիս 20/1 յունիսին, չորեքշաբթի օրը։ ցերեկէն ետքը։ Եւրոպական ժամը մինչեւ 5, իրենց բաժնեթղթերը ընկերութեան սնտուկին և կամ Բարիզի և Լոնտոնի Օսմ. Պանքային և Գալէտի Լիոնէի պէտք է յանձնեն։ ՏՆՈՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս ապրիլ 30/12 մայիս 1898/1314

1—6

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Վարչական Ցանձնաժողովս գոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Անգլիաբնակ ազգայիններէն Ագնուաչուք Աբրահամ էֆ. Կիւմիւշեան Ս. Զատկի առթիւ ի նպաստ ազգային Հիւանդանոցին հանգանակութեան ձեռնարկելով Մանչէսթրի Պատ. ազգայիններէն յաջողած է ըստ հետեւեալ ցուցակի զանգաղ տեսակ իրեղէններ հաւաքելով յղել ի Պոլիս։

Որոյ համար յանձնաժողովս կը փութայ ի դիմաց հարիւրաւոր պատսպարելոց խորին շնորհակալութիւն յայտնել առ պատուական հայ գաղթականութիւնն Մանչէսթրի սրբ սոյն նուիրատուութեամբ միթարեցին ազգային գթութեան կարօտ պատսպարեալներն։

ՑՈՒՑԱԿ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԱՑ

Մեծապատիւ տեարք

Ա. Կիւմիւշեան 6 ծրար ամերիքան, 1 ծրար ֆանէլա, 3 կտոր պասմա, 47 հատ չտպիկ, 12 հատ գուլպա և 26 թաշկինակ, Ա. Ժամակոչեան 3 ծրար ամերիքան, Արապեան և Մատանեան 10 ծրար ամերիքան, Ա. Թընկըրեան 96 եարտա պասմա, Գ. Թորոսեան 12 ծրար ամերիքան, Գ. Մուրատեան 5 ծրար ամերիքան, Դ. Նշանեան 200 եարտա պասմա, Դ. Պէզազեան 3 ծրար ամերիքան, Ե. Զաւրաքեան 2 ծրար ամերիքան, Մ. Ցակոբեան (Զմիւռնացի) 2 ծրար ամերիքան, Կ. Բնաճեան 5 ծրար ամերիքան, Կ. Բաբագեան 5 ծրար ամերիքան, Ճ. Մանուկեան 3 ծրար ամերիքան, Մ. Թոզաթեան 2 ծրար ամերիքան, 150 եարտա խասա, 126 եարտա պասմա, Մ. Փափազեան 4 ծրար սաւաշպուր, Մ. Յովհաննէսեան 20 ծրար ամերիքան, Մ. Մահսէրեան 4 ծրար ամերիքան, Մ. Տատուրեան 74 եարտա կարմիր պասմա, Մ. Պապայեան 3 կտոր սատարցու, Ց. Սիմոնեան 5 ծրար ամերիքան, Ց. Աստարճեան 2 ծրար ամերիքան, Ց. Ֆնտրգլեան 3 ծրար խասա տիպի, Ց. Դաբամաճեան 2 ծրար ամերիքան, Պ. Գրիգորեան 5 ծրար ամերիքան, Ս. Սոյաթարեան 34 ծրար ամերիքան, Ս. Գուլումճեան 3 ծրար ամերիքան, Ս. Ե.ղրդճեան 10 ծրար ամերիքան Ս. Մանուկեան 10 ծրար ամերիքան Ս. Թասլաճեան 1 ծրար ամերիքան, Ս. Իրիքճեան 5 ծրար ամերիքան, Սիրզէեան և Դամպէրեան 4 ծրար ամերիքան, Տ. Մուրատեան 5 ծրար ալաճա, Քուլումճեան եղբարք 5 ծրար ամերիքան, Ֆրէնկեան 5 ծրար ամերիքան։

Ի Դիմաց Վարչական Ցանձնաժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Կ. ՔԻՒՐՔՃԻԵԱՆ Է. ՉԱՑԵԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻԲ.— Յոռեն.— Վերջացող շաբաթուան մէջ հասաւ 20,000 քիլէ կակաչ ցորեն Անատոլուի զանազան տեղերէն։ Գիներն են, լիպարայէն վար, 28 Սամսոնի, 1 Սինոպի, 1½ Էնկիւրիի և Գոնեայի ճերմակ և 1 գուրուշ խառն տեսակները։ Կարծր ցորենէն հասաւ 30000 քիլէ և ծախուեցաւ օրան 56-58 փր.ի։ Հաճար.— Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Եգիպտացորեն.— Հրապարակը հաստատուն է։ 5,000 պարկ ծախուեցաւ Եւրոպայի համար։ Իզմիրի մէջ 55 փր.ի։ Դարի.—300,000 օքա ծախուեցաւ Մարմարայի տեսակէն, օքան 23-23½ բարայի։ Վարսակ.—Ինկրանք կայ. վաճառում չկայ. ապրանքի պակասութենէն։ Թուշնակեր.—Վաճառում չկայ; ապրանքի պակասութենէն։ Սուսամ.— 350 պարկ ծախուեցաւ տեղական սպառումին և Եւրոպայի համար, օքան 70—83 փարայի։ Լուբիա.— 700 պարկ ծախուեցաւ Սեւ ծովու տեսակէն, 100 օքան 75-85 ղրշ.ի։

ԱԼԻՒԻՐ.—40,000 պարկ հասաւ այս շաբաթ. 20,000ը Օտեսայէն, 5000ը Պրայիլայէն, 2000ը Վառնայէն և 13,000ը Սամսունէն։ Օտեսայի տեսակին պակը կ'արժէ 110—130 ղրշ., Վառնայինէնը 110, Սամսունկինը 90—95 և Պրայիլայինը 120 ղրշ։

ԳԱՂԱՔԱՐԵՐԻ.—Շաքար.— Թրիսդէէն 12000 պարկ հասաւ և 6000 պարկ ծախուեցաւ։ կենդինարը 84-88 ղրշ.ի։ 12000 պարկ ալ ռուսական հասաւ ծախուեցաւ։ կենդինարը 82 ղրշ.ի։ Խանուէ.—1500 պարկ հասաւ. 1,500 պարկ ծախուեցաւ, 1000 օքան 5,20 6,20 օսմանեան ոսկիէն։ Բրինձ.—Հասած են 500 պարկ եգիպտական, պարկը 76-80 ղուրուշի, և 500 պարկ Բանկուն, պարկը 123ղրշ.ի։ Պղպեղ.—20 պարկ հասաւ և ծախուեցաւ օքան 6¼-6¾ ղուրուշի։ Սիպերիական կարագ.— Թանկանալի տեսակէն վրայ քիչ մը գործ եղաւ օքան 11ղր.էն Մոմ. Օսմանկիէ տեսակին վրայ ընթացիկ գործեր եղան, սնտուկը 45 ղրշ.էն։ Պոսֆոր տեսակին քիլօն 3¾ ղրշ. կ'արժէ։ Բարիւղ.—Թրանսիթի ընթացիկ գործառնութիւններ, սնտուկը 17¼ ղրշ.էն. ռուսականին սնտուկը 21½-22 ղրշ. ոսկեդրամ կ'արժէ մեր հրապարակին վրայ։

ԱԼԷՊՈՒ.— Անկարեւոր գործառնութիւններ։

ՀԱՆԳԱՆՕՒԽ. — Գիները վերջին ծայր բարձրացած են, ամէն տեսակներու վրայ։ Քարտիֆին թօնօն կ'արժէ 28.30 շիլին, Նիւքասլինը 24 26 շիլին, և Սկովտիականինը 20½-23 շիլին։

ՄԱՆԻՖԵՍԹՈՒՐԻ.— Սովորական գործառնութիւններ։ Հրապարակը հանդարտ է։

ԱՐՏԱՇՈՒԵԼԻՔ ՆԻԹԵՐ. — Թիֆիֆ.—Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Բուրդ.— Գործ չեղաւ, ապրանքի պակասութենէն։ Բամպակ.— 15,000 օքա հասաւ Իզմիրէն։ Ատանայի տեսակին օքան կ'արժէ 5 5⅛ ղրուշի։ Մեհամ.— Շարթուս մէջ ծախուեցաւ 40 տէնկ պարսկական ապրանք, օքան 115-125 արծաթ դահեկանի։ Կապերս.—Անկարեւոր գործառնութիւններ Սպանօ-Ամերիկեան պատերազմին պատճառաւ։ Աֆիոն.— Իզմիրի մէջ քիչ մը առուծախ եղաւ. Բարգիսարի տեսակին օքան կ'արժէ 92-97 ղրշ. և տեղականինը 96 ղրշ։ Դեղին մերամամ.—Վաճառում չի կայ։ Ճեհրի.—Վաճառում չի կայ։ Բայսրիի տեսակին օքան կարժէ 3 ղրուշ, Էնկիւրիինը 80-85 ղր. և Զիլէ, Թոզատ, Զորումի տեսակներուն օքան 2-2½ ղուրուշի։ Գրիսսոր.—Վաճառում չի կայ. հրապարակը հաստատուն է։ Մուսուլի սեւին օքան 5 ղրշ. կ'արժէ ճերմակինը 6½ ղրշ։ Մորք —Վաճառում չի կայ. օքան 6-14 ղրշ. կ'արժէ։ Ընկոյզ.—Վաճառում չի կայ. օքան 43-55 փր.կ'արժէ։ Կաղին։—Վաճառում չի կայ։ Պտուղ.— Հրապարակին վրայ գործ չեղաւ։

ՏՈՒԹԻՔՕՐ ՀԱՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հինցած և նոր սկսած ջերմամիզութիւնը և անկից առաջ եկած ամէն կարգի հիւանդութիւնները, բոլորովին նոր մէթոտով մը հինգ վեց օրուան մէջ կատարելապէս կը բժշկէ, առանց հիւանդին ցաւ զգացնելու. անոնք որ կը տարակուսին, բժշկուելէ վերջ կրնան վճարել բժշկութեան վարձքը։ Հիւանդներն ամէն օր առտուընէ մինչեւ իրիկուն կըրնան ներկայանալ Տոքթէօռին դարմանատունը, Ղալաթիա Մանտրգճըլար ճամբէսի, Գարագուշ օթէլին դիմաց, 97 թիւ լամպաճիի խանութին վրայի յարկը։

29 11—40

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396, Մեծ փողոց Բերա, 396

Տեսնել 4ՐԴ ԷՋԸ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 4 Մայիս։

Կ.ՊՈԼԻՍ.—Ծանրաչափ 762.— Ջերմաչափ 15 աստիճան. — Օդը ամպամած։ — Կեսօր, ժամը 4,44։

Վիեննա 8, Բեռլին 9, Օսեաա 14, Իզմիր 15, Մոսկուա 16, Վալենսիա, Ալգիր 21 աստիճան զոյգեն վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	04 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	23	17
Ամէնէն վար գին	»	23	04
Բուլգիրի երկաթ. զոց.	Ֆր.	105	50
Ամէնէն բարձր գին	»	108	12
Ամէնէն վար գին	»	105	50

ԲԱՑՈՒՄ 4 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ռ. Կ.	23	05 ½
Բուլգիրի երկաթուղի	Ֆր.	105	50
Օսմանիէ		392	—
Ռէժի		280	—
Օսմ. Պանքա		12	10
Քանտի ժէնէրալ Օ.Ա.Ա.		8	24
Երկաթգործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Նանտ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	16
Օսմ. Ապան. Հայ		4	55
Թրամուէյ բաժնեթ.		830	—
» ժուխանա		265	—
» պարատաթ.	Ֆր.	510	—
Տէրբոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Քարտի Կ Պոլսոյ	»	465	—

ՍԹԻԼԱՆԾ

Քոնսոլիտէ ուշ օրուան	Օ. Ո.	3	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բուլ. Երկաթ. ուշ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՀՆԹԱՑԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	05
Անգլիական ոսկի	»	109	30
Ռոյ էմբերիալ	»	89	35
Քրիմից	»	51	02
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	10
Մէճիտիէ	»	96	20
Բուլգիր ոսկեդրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	10
» » » չէք	»	110	05
Բարիզ » »	Ֆր.	23	05
» » » չէք	»	22	90
Պերլին անտոկոս չէք	Մարք	18	43 ¾
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	87 ½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 14 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	63	50
» » » Բ.	»	43	75
» » » Գ.	»	24	50
Դ.) բաց.	»	21	25
) զոց.	»	21	—
Փոխառութիւն Գասպա	»	19	—
Օսմ. 3½ %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	37
Այտընի երկաթուղի	»	13	37
Եգիպտական Միացեալ	»	106	—
Արզ. Քոնսոլիտէ		110	69
Հելլենական 5 %	»	38	50
Մոնորոլ հելլենական 4 %	»	38	50
Ռանթ » 4 %	»	31	50
Գուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	94	37
» նոր » 6 % 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	450
Դրամագլուխ	»	4	—

ՎԻԵՆՆԱ, 14 Մայիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	75
» Լոնտոնի վրայ	»	120	95
Բուլգիրի երկաթուղի	»	59	50
Օսմ. Ռէժի	»	129	—

ԲԱՐԻԶ, 14 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց	Ղրշ	21	50
) զոց.	»	21	45
» » » Բ.	»	11	75
» » » Գ.	»	25	25
Օսմանիէ	»	392	—
Բուլգիրի երկաթուղի	Ֆր.	106	—
Օսմ Ռէժի	»	280	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	511	50
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	102	70
Բէյտի Լիոնէ	»	820	—
Պանք տը Բարի	»	920	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3475	—
Իտալական Ռանթ	»	91	25
Սպանիական արտարին	»	33	94
Զէր Լոնտոնի վրայ	»	25	335
Դրամագլուխ	»	02	—

ՊԵՐԼԻՆ, 14 Մայիս

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	97	—
Բուլգիրի երկաթուղի	»	113	90
Անատ երկաթ. պարատաթուղթ	»	97	40
Փոխ Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	330

ԴԵՐՁԱԿ-ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ, ԵՒ Ա, ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Կ. Պոլիս Թարգմըլար փողոց թիւ 98

Նորելուկ կերպասներու ճոխ մթերք մը ֆրանս. և անգլ. նշանաւոր գործարաններէ ուղղակի յանձնարարեալ. տրամագրելի է ճաշակի տէր և վայելուչ հագուիլ ուզող պատուարժան հասարակութեան։

Վաճառատանս նշանաբանն եղած է միշտ «Ուղղութիւն և գոհացուցիչ գիներ». հետեւաբար պէտք ունեցողները թող դիմեն և գոհ պիտի մնան։ 14 14—52

ԳՈՒԷՄ ՍԻՄՕՆ

ԲՈՒՏՈՐ ՏԸ ՌԻ ՍԻՄՕՆ

ՍԱՎՕՆ Ա ԷԱ ԳՈՒԷՄ ՍԻՄՕՆ

Ցանձնարարուած Բարիզի, Վիէնայի, Լոնտոնի, Պերլինի եւ նիւ Եորքի բժիշկներէն։

Ընդունուած ամենէն վայելչազարդ տիպիններէն՝ այս արտաղրութիւնները, խիստ նուրբ եւ ընտիր հոտով, կը ներկայնեն դէմքին եւ մարմնոյն վերնամաշկը, աննման փափկութիւն մը կուտան մորթին եւ կը ջնջեն ցուրտէն, արեւէն եւ ծուլու

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ՀԼՈՒՆՔԱՑԻՆ համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1

ՍԱՎՕՆ ՍԵՌՏԻՖԻՔԱՄԱԹԷՕ
ԿՌԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SAVONS MÉDICAMENTEUX

ՆՈՐՎԵԿԵԱՆ ԽԱՑՆՂԱՆԻ Օ[illegible]ՅԱՌ, անխառնափոխի մարթի վերականգնող [illegible], որքինի (թէմրէյի), եռբորի և [illegible] մարթի ամէն տեսակ հիւանդութեան[illegible]

ՍԱՎՕՆ ՍԻՒԼՖԻՐԻԷՕ [illegible] յոգոյին ցաւերու համար։

ՍԱՎՕՆ ԲՈՌՕԲՈԼՕՌԻՒՐ [illegible] ՏԻՏՈՒՌԱՌԺԻՒՆ՝ մարթի ամէն տեսակ [illegible] հիւանդութեանց դէմ։

ՍԱՎՕՆ Ա ԼՈՒՍԻՏ ՖԷՆԻՔՍ. որ [illegible] նարարուած է իբրև պահպանող [illegible] բոլոխիկ հիւանդութեանց, ինչպէս [illegible] քոլերա, նեխական տենդ։ Կը դարմանէ մարթի անկանոն արտաշնչութիւնները։

ՍԱՎՕՆ Օ ՊՈՌՕԼՕՌԻՒՐ ՏԻՏՈՒՌԱՌԺԻՒՆ՝ անգիկով պատրաստուած բոմատներուն տեղ կը բռնէ՝ մարմնոյն վրայ սեղմ միջոցները ջնջելու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

PILULES de BLANCARD

ՊԼԱՆՔԱՐԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Երկաթախառն դեղերու ամէնէն ընտիրը բնաւ չարուիր ու ազդեցութիւնը չի կորսնցներ, գնահատուած է բժշկական Ակադեմիէն։

Կը բուժէ.

Անարիւնութիւնը, կիներու սպիտակհոսութիւնը, կիներու դաշտանի յապաղումը, ոսկրի հիւանդութիւններն ու ծուռութիւնները։

SIROP DE BLANCARD

ՊԼԱՆՔԱՐԻ ՕՇԱՐԱԿ

Պլանքարի դեղահատերուն յար և նման է բաղադրութեան և ազդեցութեան տեսակէտով և բնաւ չարուիր։

Դոզաժաքոնիան եղանակ

Դեղահատերը 2-6 հատ)օրական
Օշարակ 1-3 ապր. դգ.)

Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է ուշադրութեամբ փնտռել հետեւեալը պիտակներուն վրայ։

Blancard, 40 rue Bonapart

Թուրքիոյ ընդհ. դեղարաններուն մէջ կը ծախուի։ 34 20—32

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի գրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և տկուներ և սոյա մէջ գտնուած վճռաւորներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնով։

572 Լիազօր նեռ[illegible]ացուցիչ Գ. [illegible]

ԳԱՒԼԻԿ ԱՄՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանէ ատիս խան. 12, 1, 4

ՍԱՄՈՒԷԼ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒՆԵՆԱՒՔ
ԸՆԴԴԷՄ Հէլիէ, Կ. Պոլսոյ և Օթէսայի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գոմ	1497	Կոզս	1011	Մալմ	724	Բօգարիս	1862
Ալէքթօ	3607	Գոնկս	2906	Կրօնս	1695	Մարթենկս	2273	Սարֆս	1113
Ամնէլս	1541	Գրասս	895	Հերս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսդս	2377	Ֆիտս	4811	Հիտալկս	1581	Միրատս	3557	Միլվիս	1193
Գասանս	1322	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1037	Սբէրս	1200
Գօրտոնիս	1264	Տուրս	2383	Հօրդանիս	3600	Մոնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Գրավս	1076	Տրաբս	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիրսն	1546
Գրիէնս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօքիս	3827
Գրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Թօլէտս	1470
Գէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ճիւնս	1080	Օնֆարիս	4036	Թօրբիտս	487
Գպիրսս	1337	Էրադս	1481	Քէնս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլբինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գաղս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1700	Բօլս	510	Վօր	1289
Զիբակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիլֆօ	2229	Վօլֆուրնս	2396
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէքանդս	2272	Բինամս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվօրնս	1643	[illegible]	1613	Զէրս	1200
Գօլօրատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Վասքս չոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած, պարպած և Նովօրօսիսք ուղեւորած է։

Քոլբինս չոգենաւը, նաւապետ Սմիթն, ընդհանուր վաճառքով Հալէն մեկնած է ամսոյս 28ին և Մայիս 12ին հոս կ'սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միւսէթ խան, Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանի քուրեքրոան վերայ յուրէք, Հիր Զբրոսքեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ոչ մէկ ոնգոմ կը լեցնեն. ցաւազրկելու և քաղցրացուցիչ պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դեմի յեռաորոյթին ըստ դրութեան, ծամելոյթին, և ազատ արտասանութեան երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմբրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց.Գ. Ամերիկ. սով.համաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (դիւք-ին-օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (դիւք-ին-էնէրկ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Դատարդիւղիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, ՌԻ-1 Խրիսթիվի փողոց։

ՄԱԹԻՔՕ SC ԿՌԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ
MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՅՈՎ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄ

Մի միայն Բերուի Մաթիքօի տերիւով պատրաստուած այս ներարկումն մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական համբաւ ստացած է։ Կը դարմանէ քիչ ժամանակի մէջ ամենէն յամառ վիզուառաները։

ՔԱՐՄԻԼ ՄԱԹԻՔՕՅ

Անհաւասարի արդիւնք սերմնահեղութեան դարմանման համար, առանց երբէք յոգնեցնելու ստամոքսն, ինչպէս կ'ընեն բուսեկնոյլոյն խէժի քարիւները։ Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՍՈՒԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862Ի Ն
ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌԻՕԼԳԷՐ ՖԻՆՖԼԻ

LONDON & LANCASHIRE FIRE

Հելլէն Խան, Թիւ 2—3, Վիլլար փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՌՈՆԷ, ԹԷՕՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «Լիբոֆոսֆիթ տը լը է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն հաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը սաղ չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԹԱԽՏՔ, ԽՈՑԼՔ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆՔ, ԹԻՒԲԵՐՔՈՒԼՔ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՉԿՐԱԹԵՌՈՒԹԻՒՆՔ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԹՈՒԹԻՒՆՔ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՔ, ՀԱԶՔ,
ՀԱՐԲՈՒԹՔ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆՔ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԵԼ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ԲԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յԵսրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ գ'Իթալիէն. 1, 3, իր Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845ին հիմնուելի ի վեր

Ապահովագրներու վճար. 1 Մէջտեղ 123,000000
1895ի դոքեղրէն

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդ եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա	40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Արդի ապահովագրութիւնք	1 Մէջտեղ 141,00000

Տնեղբոյն ոգեհովէրէ

Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագիներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՒԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄՔ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թոքիէ

188 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վայվոտա[illegible] [illegible]ի խան, Ղալաթիա

ՇՈՅԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԿԱ ԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարթկիլոյէ և Գոնսոսի ՊԼԷ-կանոնաւորագոյն բանող

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Մայիս 16 Մէնկրէլի Անատոլուի եղերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Մայիս 17 Մէնկրէլի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղեղի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՈԹԷՄ ԲԸՊՈՒԼ
Թոփհանէ, քարափին վրայ

575

ՇՈՄՊ ՌՈՒՍՍԷ

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒՆԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 5/17 Միտիլի, Իզմիր, Փիրէոն, Ադրիանոպոլիս, ժամը 3ին յետ միջօրէի։
Դշ. 6/18 Սեվաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամը 10ին։
Երք. 7/19 Տարտանէլ, Այնօրոզ, Մէլանիլ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Շբ. 9/11 Իւէպոլու, Սամսուն, Օ[illegible], Տրապիզոն եւ Պաթում առաւօտեան ժամը 11ին։ 562

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՆԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ոչ ոք ոչ ոք երթ ոչ ոք [illegible] Լիվերպուլ և Ամերիկայ գիծ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնս
Ուսպրիա	7718	Պենինսիտ	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Աղլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալիա	4809	Բալտիրա	2144
Միթիա	4557	Թրինիատա	1899
Այէբրօ	2143	Մորոգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գաղլոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Այիքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ՍԿԻԿԻՒՍԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈՒՆԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն	Կոմբրէյ	Կոմբրէյէն	Իսկիւտար
11 — Գշիք	6 15	— —	7 — Գվկ.
11 45	6 50 Գէշիկ.	11 30	7 40 Գշկ.
12 15	7 55 Գէշիկ.	12 15	8 20
1 —	8 50 Գնգ.Գշ.	1 —	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 15	10 15 Գվկ.
2 30	10 10 Գէշիկ.	3 — Վոսփոր	10 30 Ֆէրպ
3 —	10 35 Գվկ.	3 5	10 40 Գվկ.
3 30	11 — Գվկ.	3 30	11
3 15 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.	4 —	11 25 Գվկ.
4 —	11 20	4 — Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
4 30	12 —	4 35	11 50
4 15 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 —		5 40 Գէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50 Գէշիկ.		6 15 Գշկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կոմբրէյ	Կոմբրէյէն	Իսկիւտար
11 15 Իէշբք.	6 45 Գշկ.	11 45	7 5 Գշ.Գգ.
12 —	6 50 Գշբք.	12 20	7 40 Գշբ.
12 45	8 Գշբք.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 35	10 15	3 — Վոսփ	10 30 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպօթ	10 35	3 30	10 40
4 5	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 40	11 10	4 45 Գշկ.	11 30 Ֆէրպ.
5 25	11 45	5 30 »	11 45
5 50 Գշկ.	12 —	5 30 Ֆէրպօթ	12 15
5 45 Ֆէրպօթ		6 15 Գշկ.Գգ.	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈՒՆԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Սալամագ բացի Կիր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալամագ բացի կիր.է
3 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » » անտի Սալամագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալամագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻԻՍԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՊԱՔԱԵՒ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈՒՆԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրբէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 — Սիրբէճիէն Իսկիւտար
5 30 Սիրբէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Գպթ.Իսկիւտար

Ծան.—Օրը միզապատ եղած ատեն շոգենաւը իրենց գտնուած տեղերը պիտի մնան։

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (73)

ԷՄԻԼ ԿԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՌԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

—Որդիս քանեւեօթն տարու է, բաւ, հուսարներու տեղակալ է, և հարիւրապետութեան աստիճանի առաջարկուած.... Դեղեցիկ հեծեալ մ'է որ շատ առաջ պիտի երթայ, վասն զի խելացի է մինչեւ իւր խմանեներուն ծուծը։ Ես, որովհետեւ չեմ ծամեր ճշմարտութիւնը, կը խոստովանիմ թէ քիչ մը անառակ է.... Բայց սիրտը բարի է... այո՛... Դեղեցիկ ու խելացի հարս մը չուտով ճանբու կը բերէ զայն և անառակոյս եմ որ երիկնեբուն մարգրիտը կ'ըլլայ...

Երկու երեք անգամ մատն օձիքին ու ճիտին միջեւ խոթեց և բիչ մը խըղդուկ ձայնով աւելցուց.

—Օրիո՛րդ Մարգրիտ, պատիւ ունիմ ձեր ձեռքը խնդրելու իմ որդւոյս՝ տեղակալ Կիւսթաւ Տը Ֆոնտէժի համար։

Բարկութեան փայլակ մը շողաց Օր. Մարգրիտի աչերուն մէջ, և ամենապաղ ձայնով մը պատասխանեց... ինչպէս միւսին.

—Պատիւ կը համարիմ ինձ, պարո՛ն, ձեր առաջարկը... Բայց ես որոշած եմ իմ ապագաս...։

Պ. Ֆոնտէժ տասն երկվայրկեանի չափ մտածեց խօսք գտնելու համար։

—Օ՛ն... լա՛ւ... կակազեց վերջապէս արտասուլը չփոխութեամբ մը. աւասիկ տխմարութիւն մ'ալ.... Ուրիշ անգամ չեմ ըներ։ Պէտք չէ՞ր որ, սիրունիկ, ձեր կսկիծը յարգէի։ Թոյլ տուէք ինձ յուսալ թէ այս մերժումդիդ չպիտի կրկնէք... Եթէ սակայն Կիւսթաւ հաճոյ չէ ձեզ, աւելի աղէկը կը փնտռենք։ Շալիւսի ամենէն հին ընկերը չի կրնար երեսի վրայ թողուլ ձեզ.... Այս իրիկուն տիկին Տը Ֆոնտէժը կը ղրկեմ ձեզ. բարի կին մ'է. կը խօսակցիք անոր հետ և կը համաձայնիք։ Օ՛ն, պատասխան տուէք։ Ի՞նչ ունիք։

Այս պնդումը կ'երեւեր թէ սաստիկ կը գրգռէր խեղճ աղջիկը, և վերջ տալու համար՝ հարցուց.

—Չէ՞ք ուզեր, պարո՛ն, վերջին անգամ մ'ալ տեսնել Պ. Տը Շալիւս կոմսը...։

—Ա՜հ, այո՛, անտարակոյս, երանն տարուան բարեկամ մը...։

Եւ առաջացաւ դէպի մեռելական սենեակին դուռը, բայց ներս մտնելու ժամանակ.

—Ո՜հ, ո՛չ, գոչեց տեսակ մը սոսկումով, ո՛չ, չպիտի կրնամ...։

Եւ ետ քաշուեցաւ, կամ մանաւանդ փախաւ...։

Ո՛րչափ ժամանակ որ ժէնէռալն հոն էր, հաշտարար դատաւորը կենդանութեան նշան չէր տուեր։

Արմուկը թիկնաթոռին յեցած, ստուերին մէջ, մտիկ կ'ընէր ու կը դիտէր իւր բոլոր կորովամտութեան ուժով։

Ի՞նչ խորհրդածութիւն կը ծածկէին եղած խօսքերը, զայն կ'ուզէր խելամտել։

Բայց երբ մինակ մնաց Օր. Մարգրիտի հետ, եւաւ տեղէն, ծանրաբար գնաց վառարանին կրթենեաւ։

—Է՜... գաւա՛կս... խօսեցէք նայինք, ըսաւ։

—Խեղճ աղջիկը, զինքը ցնցող սըրտայուզութիւններէն կը դողար, ինչպէս չար գործ մ'ընող յանցաւոր մը, ուստի և խուլ ձայնով մը պատասխանեց.

—Հասկըցայ։

—Ի՞նչը, պնդեց անողոք դատաւորը։

Աղջիկն անոր վրայ դարձուցելով իւր գեղեցիկ աչերն, որոց մէջ տակաւին բարկութեան արտասուքները կը վայլէին, զոպեալ դառնութեամբ մ'ըսաւ.

—Ես չափեցի, պարո՛ն, պատասխանեց, ասկեց հիմա դուրս ելնող երկու մարդոց վատութիւնը։ Հասկցայ երկուքին ալ ձեռնարկին ամենամանր թշնամանքն ազնիւ երեւոյթի մը տակ։ Մեր մարդոցմէն խմացեր էին երկու միլիոններուն անհետացած ըլլալը.... Ա՜հ, թշուառականներ... հաւատալով թէ ես գողցամ եմ, եկեր կ'ըսէին ինձի թէ բաժնենք մէջերնիս...։ Դարձեալ տենչանքով մ'իրարու հանդիպեր էին երկու վատ հոգիներ... անպատժութիւն և իրենց պատուաւորութեան ձեռնտուութիւնը կ'ընծայէին ինձ... ի՞նչ դառն նախատինք... Եւ չկրնա՛ լրէժ առնուլ։ Ա՜հ, աւելի կը սիրեի ծառաներուն կասկածը... դանէ չէին խնդրեր ինձմէ գողութիւնն իրենց հետ բաժնել՝ փոխարէն իրենց լռութեան...։

Հաշտարար դատաւորը գլուխը կ'երերցնէր հաւանողական դէմքով մը։

—Այո՛, այդ բանը կայ, ճշդիւ կայ, կ'ըսէր։

Բայց դուռները բաց մնացած ըլլալով, գնաց խնամով փակեց, և օրիորդին մօտը վերադառնալով.

—Ըսել կ'ուզեմ թէ, ըսաւ կէս ձայնով, երկուքին ալ շարժառիթը ձեր կարծածին պէս մի և նոյնը չէ։

—Ստուգիւ այնպէ՞ս կը կարծէք, պարո՛ն։

—Դրեթէ կը հաստատեմ.... Երկուքին ձեւերը բոլորովին տարբեր չէի՞ն։

Մին, մարքիզը, հանդարտ պարարիւնով մը վարուեցաւ, որ խորհրդածութեան և հաշիւի արդիւնք էր.... Միւսն՝ ընդհակառակն՝ այնպիսի հապճեպով մը վարուեցաւ, որ յանկարծական որոշման մ'արդիւնք էր, դաղափարը ծնելուն պէս ընդունուած....։

Օր. Մարգրիտ կը խորհէր։

—Ճշմարիտ է, կը մրմնջէր այո՛... հիմա կը հասկնամ տարբերութիւնը։

—Ուստի, յարեց դատաւորը, յայտնեմ ձեզ ինչ որ կը մտածէի իմ նստած անկիւնիս մէջ։

Այդ Վալորսէ մարքիզը, կ'ըսէի ես ինձի, այդ կատակերգակը, որ յոյժ լաւ կը կեղծէ սիրոյ կիրքը, պէտք է որ իւր ձեռքն ունենայ Օր. Մարգրիտի ծննդեան գրաւոր և համոզիչ ապացոյցները։

Հայրը փնտռելն արգիլուած է, բայց հօրը կողմէն կամաւորապէս ճանչցուի մը կրնայ հաստատել։

—Ո՞վ կ'ապացուցանէ մեզ թէ Պ. Վալորսէ չունի այդ ճանաչումը.... Պէտք որ ունենայ։

Եւ այն ժամանակ, իմանալով Պ. Տը Շալիւսի յանկարծական մահը, ըսաւ ինքնիրեն. «Թէ որ Մարգրիտ իմ կինս ըլլար, թէ որ յաջողէի զայն կոմսին բնական աղջիկն յայտարարելտալ, քանի մը դեղեցիկ միլիոններ կը մառանգէի։

Այս մտածութեամբ գնացած փաստաբանի մը խորհուրդ հարցուցած է, և պատասխան տրուած է իրեն թէ կրնար յաջողիլ, և ելեր եկեր էր....։ Դուք չընդունեցիք, բայց նորէն պիտի գայ, անհերկեայ եղիք։ Եւ օրին մէկն ալ սակարկութեան պիտի նստի ձեզի հետ, ըսելով. «ամուսնանանք կամ չամուսնանանք, բայց բաժնենք կէս առ կէս...։»

Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)